

ZPRAVODAJ

MINISTERSTVA ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ

Zpravodaj je tištěn na papíru původem z lesů s certifikátem FSC (Forest Stewardship Council), kde se hospodářsky, sociálně a ekologicky šetrným způsobem podle stanovených standardů.

OBSAH:

Události měsíce

Ministr životního prostředí	
Pavel Drobil	2
Priority: Životní prostředí pro lidi	2
Bilance ministryně Rut Bízkové	4
Deklarace Stop prach	5
Pro lepší ovzduší	
Moravskoslezského kraje	7
Změna ředitele SFŽP	8
Změna ve vedení ČIŽP	9
Evropský parlament schválil	
Směrnici o průmyslových emisích	9
Zasedání ministrů	
životního prostředí EU v Gentu	10
Mezinárodní jednání	
o ochraně klimatu v Bonnu	10
Srpnové povodně	11
CEframe – zlepšení ochrany	
před povodněmi	12
Nová aplikace pro	
efektivní veřejnou správu	12

Téma

Rostlina a živočich měsíce:	
kruhatka Matthioliho moravská	
a netopýr pestrý	13
Karpatská úmluva	16
Dohoda o ochraně populací	
evropských netopýrů	17

Analýzy, souhrny, komentáře

Ochrana ozonové vrstvy	
stále aktuální	19
Solární a ozonová observatoř ČHMÚ	20
Numerické modelování počasí	21
Národní síť záchranných stanic	22

MINISTREM ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ PAVEL DROBIL

Ministr Pavel Drobil, kterého do čela resortu životního prostředí jmenoval prezident Václav Klaus 13. července 2010, představil priority svého úřadu. Jsou to: ovzduší, příroda, voda a ekonomika.

Důležitým opatřením pro zlepšení vztahu ovzduší bude regulování zdrojů znečištění především v nejzatíženějších oblastech. V oblasti přírody uvedl nový ministr, že jeho záměrem je otevřít národní parky lidem a lépe chránit půdní fond. Vzhledem k opakujícím se povodním považuje za potřebné kromě dobré předpovědní služby a součinnosti záchranného systému realizovat trvalá opatření v krajině ke zvýšení retenční schopnosti. V oblasti ekonomiky bude ministerstvo prosazovat zjednodušení a snížení administrativních požadavků, podporu environmentálních

technologií, vyvedení tranzitní dopravy z center měst a obcí, v energetice podporu efektivních forem obnovitelných zdrojů.

První pracovní cesta nového ministra životního prostředí vedla do Moravskoslezského kraje, který patří v současnosti mezi nejvíce znečištěné regiony v České republice i v Evropě. Ministr slíbil přísnější emisní stropy a zároveň finanční motivaci pro ekologizaci průmyslových provozů a pro obce například možnost zřizování dopravních nízkoemisních zón po vzoru německého systému.

Pavel Drobil se již během prvního týdne ve funkci sešel se zástupci nevládních

organizací Hnutí Duha a Ekologický právní servis. Jednal rovněž o Národním parku Šumava se zástupci Jihočeského kraje, obcí a rady národního parku.

Podrobnější informace uvnitř Zpravodaje MŽP.

*Z tiskových zpráv MŽP vybrala (qá)
Foto archiv Magistrátu města Ostravy*

Ministr životního prostředí Pavel Drobil

Foto archiv MŽP

Pavel Drobil se narodil 18. října 1971 v Bruntále. Po ukončení gymnázia v Bohumíně absolvoval Právnickou fakultu Masarykovy univerzity v Brně (1995). Profesionální kariéru odstartoval roku 1995 ve firmě Arthur Andersen & Co jako asistent oddělení obchodního a daňového práva pro mezinárodní klientelu. V roce 1996 se stal společníkem advokátní kanceláře Pyšný, Weber & Partneři v Ostravě. V roce 1998 složil advokátní zkoušku.

V letech 2001 a 2002 pracoval jako poradce náměstků ministra financí Jaroslava Šulce a Miloslava Hejnáka. V období 2004 až 2008 byl náměstkem hejtmána Moravskoslezského kraje pro ekonomický rozvoj, mimo jiné byl zodpovědný za výstavbu průmyslové zóny Nošovice. Od roku 2007 do roku 2010 byl předsedou dozorčí rady Lesů České republiky.

Členem ODS je od roku 2000. V roce 2002 byl zvolen zastupitelem města Bohumína, od roku 2006 je členem výkonné rady. Ve volbách do Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR vedl ODS v Moravskoslezském kraji a byl zvolen poslancem. V červnu 2010 byl zvolen místopředsedou ODS. Dne 13. července 2010 byl prezidentem ČR Václavem Klausem jmenován ministrem životního prostředí. Pavel Drobil je ženatý a má dvě děti.

Zdroj: MŽP

Priority ministra Pavla Drobila: Životní prostředí pro lidi

Ministr životního prostředí Pavel Drobil představil 22. července 2010 priority svého úřadu. Mezi hlavní témata, kterým se chce věnovat, patří čtyři oblasti – ovzduší, příroda, voda a ekonomika.

Ovzduší – aby se lépe dýchalo

Důležitým opatřením pro zlepšení stavu ovzduší je regulování zdrojů znečišťujících ovzduší, a to hlavně v těch nejzatíženějších oblastech. Proto bude zpracovávání krajských a místních regulačních řádů doplněno tak, aby bylo možné vytipovat konkrétní obce a konkrétní zdroje určené k regulaci během špatných rozptylových podmínek a zhoršeného stavu ovzduší.

Kromě regulačních opatření nabízí MŽP rovněž finanční podporu. Na podzim bude otevřena mimořádná výzva v rámci prioritní osy 2 Operačního programu Životní prostředí zaměřená na projekty ke snížení imisní zátěže obyvatelstva ze spalovacích zdrojů, snižování množství emisí prachu.

Foto archiv MŽP

▲ Tisková konference (zleva): ředitelka odboru vnějších vztahů Ilona Chalupská, náměstkyně ministra Rut Bízková, ministr životního prostředí Pavel Drobil a náměstek ministra Ivo Hlaváč.

Výzva bude orientována nejen na veřejný sektor, ale také na podnikatelskou sféru.

V červenci 2010 bylo ukončeno podávání žádostí do Programu švýcarsko-české spolupráce na granty pro obnovu a modernizaci infrastruktury, zlepšení životního prostředí a zvýšení energetické efektivity a zlepšování kvality ovzduší. Šlo například o projekty na výstavbu stanic CNG, modernizaci terminálů, změnu používaného paliva v městské hromadné dopravě, nakoupení filtrů pro naftové motory městských autobusů. Přijato bylo celkem 48 projektů.

Ministerstvo předloží novelu zákona o ochraně ovzduší, která umožní stanovit nařízením vlády emisní stropy buď pro skupinu zdrojů, nebo pro všechny zdroje na území, kde je zdraví lidí nejvíce ohroženo znečištěným ovzduším.

„Pro zlepšení stavu ovzduší v Moravskoslezském kraji se budu snažit udělat co nejvíce účinných opatření,“ řekl k tématu ovzduší ministr Pavel Drobil.

Příroda – vrátíme parky lidem

Národní parky všude v Evropě chrání nejzajímavější části místní přírody, které mají vědecký i výchovný význam. Zároveň by však měly sloužit lidem a pomáhat obcím a krajům šetrnou formou cestovního ruchu, turistiky, poznáváním historie a regionálních zvláštností zvyšovat jejich atraktivitu. Budou-li národní parky představovat pro místní obyvatele a drobné podnikatele příležitost, ti pak budou mít dobrou motivaci k šetrnému zacházení s přírodními a krajinnými zvláštnostmi, které jsou pro danou oblast jedinečné. Příroda a lidé musí žít pohromadě. „Záměrem ministerstva je otevřít parky lidem,“ řekl ministr životního prostředí.

S ochranou přírody neodmyslitelně souvisí ochrana půdy. Půda je mimořádně cennou a neobnovitelnou součástí přírody, která mizí v celosvětovém měřítku. Nekontrolovanými zástavbami a využíváním kvalitních zemědělských půd pro jiné účely přicházíme v České republice denně o 15 ha zemědělského půdního fondu.

Voda – součást krajiny

Stále častější a opakující se povodně ukazují, že je nutné s tímto nebezpečím do budoucna počítat a především najít způsob, jak mu předcházet. Kromě zlepšování či zachovávání dobrého stavu předpovědní služby a součinnosti záchranného systému,

je nutné zrealizovat trvalá opatření v krajině. Zvýšit její retenční schopnost, vybudovat systémy protipovodňových opatření vhodných pro každé konkrétní území.

Zároveň je nutné poskytnout lidem na postižených místech materiální pomoc a připravit je na možné změny v území.

Foto archiv MŽP

▲ **Ministr Drobil seznámil novináře s prioritami, na které se během svého čtyřletého působení v čele MŽP hodlá zaměřit.**

Finanční prostředky je třeba nasměrovat na protipovodňová opatření, na projekty zaměřené pro omezování rizika povodní, zlepšování stavu přírody a krajiny, prevenci sesuvů půdy. MŽP proto dlouhodobě tato opatření podporuje v rámci Operačního programu Životní prostředí, nyní – po jarních povodních, které ČR zasáhly – navíc zintenzivnilo vyhlásování výzev v této oblasti a zasaženým regionům nabídlo rovněž některé úlevy formou odložení splátek či navýšené bonifikace.

„Musíme se snažit zajistit, aby voda byla tam, kde je potřebná – pomáhala udržovat krajinu živou a úrodnou v dobách jejího nedostatku a neškodila v období svého přebytku,“ okomentoval toto téma ministr Pavel Drobil.

Ekonomika – zelená ekonomice

Ministerstvo bude prosazovat zjednodušení a snížení nadbytečných administrativních požadavků na podnikatelské subjekty.

Z analýzy MŽP z roku 2008 vyplynulo, že pouhých 3 % z reprezentativního vzorku téměř 9 000 podniků vyprodukovala 80 % celkového znečištění. Jako celkově neefektivní se tak jeví především regulace menších subjektů – malých a středních

podniků, které hrají z pohledu znečišťování životního prostředí pouze zanedbatelnou roli. MŽP proto v chystaných novelách zákona o ovzduší a rovněž zákona o odpadech připravuje zjednodušení celého systému a snížení počtu subjektů podléhajících regulaci.

Environmentální technologie a inovace přináší kromě ekologického efektu rovněž významný stimul pro ekonomiku. MŽP je proto bude podporovat řadou opatření, zejména pro uplatnění těchto výrobků při veřejných zakázkách.

MŽP podpoří budování dopravní infrastruktury, která vyvede tranzitní dopravu z center pomocí obchvatů měst a obcí, zvýší plynulost dopravy a sníží zátěž ovzduší. Pro urychlení výstavby dopravní a energetické infrastruktury bude MŽP minimalizovat doby projednávání dílčích rozhodnutí a stanovisek z oblasti své působnosti, včetně EIA, a aktivně napomáhat ostatním účastníkům přípravy dopravních staveb tak, aby byla co nejdříve k dispozici řešení splňující nároky vyplývající ze složkových zákonů životního prostředí.

V oblasti energetiky bude MŽP podporovat v první řadě efektivní a ekologicky udržitelné formy obnovitelných zdrojů energie, a to zejména při poskytování dotací pro obnovitelné zdroje energie v rámci svých dotačních programů, tedy v OPŽP a v programu Zelená úsporám. Při přípravě novely zákona o podpoře obnovitelných zdrojů energie, jejímž gestorem je Ministerstvo průmyslu a obchodu, podpoří MŽP takovou variantu, která do budoucna zajistí rozvoj pro Českou republiku perspektivních a efektivních zdrojů energie, aby dopady do cen elektřiny u konečných zákazníků byly minimální.

„Znovunastavení reálného stavu v energetice je nyní nutností, budeme podporovat jaderný program, s ohledem na zajištění maximální bezpečnosti, a také zrealizování podpory pro využívání obnovitelných zdrojů energie,“ představil ministr Drobil poslední ze svých priorit.

„Všech těchto priorit můžeme dosáhnout v případě, že úřad bude fungovat profesionálně a bude odideologizován,“ uzavřel představení prioritních témat na tiskové konferenci ministr životního prostředí Pavel Drobil.

Jarmila Krebsová, tiskové oddělení MŽP,
upraveno (red)

PERSONÁLNÍ ZMĚNY NA MŽP

Ve vedení resortu životního prostředí došlo k následujícím změnám:

Bývalá ministryně Rut Bízková se vrátila na svou předchozí pozici a opět vede sekci ekonomiky a politiky životního prostředí. Tři z bývalých náměstků – Karel Bláha, Veronika Hunt Šafránková a Miroslav Hájek – zůstávají v resortu na postu ředitelů odborů.

Sekci technické ochrany životního prostředí a sekci zahraničních vztahů nyní vede náměstek Ivo Hlaváč, ředitelem Úřadu ministerstva je Tomáš Vrbík a ředitelem Kanceláře ministra se stal Václav Planka.

Dosavadní náměstek sekce legislativy a státní správy František Korbel odešel na vlastní žádost na resort spravedlnosti.

Zdroj: MŽP
Foto archiv MŽP

▲ Náměstkyně Rut Bízková

▲ V týmu ministra Drobila je také náměstek Ivo Hlaváč.

Bilance ministryně životního prostředí **Rut Bízkové**

Rut Bízková byla jmenována ministryní životního prostředí po demisi ministra Jana Dusíka a po krátkodobém vedení resortu ministrem zemědělství Jakubem Šebestou dne 15. dubna. Úřednická vláda Jana Fischera podala demisi do rukou prezidenta Václava Klause dne 25. června a do jmenování nové vlády 13. července ještě Rut Bízková pracovala ve funkci jako ministryně v demisi.

Pro tři měsíce ve funkci si ministryně životního prostředí Rut Bízková jako priority zvolila témata, která s ohledem na svůj krátký mandát ve vládě považovala za reálně splnitelná, šlo zejména o následující krátkodobé a střednědobé priority, které ministryně na závěr svého působení shrnula.

1. Zlepšení kvality ovzduší v Moravskoslezském kraji

„Prvním krokem bylo schválení *Zprávy o řešení nevhodné situace z hlediska životního prostředí v Moravskoslezském kraji* v dubnu na jednání vlády. Tím se spolupráce a zadávání úkolů dostalo na úroveň vyšší než resortní a vznikla možnost pro funkční meziresortní zásahy trvalejšího charakteru,“ řekla o první ze svých priorit ministryně Bízková. „Kromě finančních prostředků

na bonifikované žádosti pro Moravskoslezský kraj ze Švýcarských fondů a Operačního programu Životní prostředí, jednáme i s podniky a krajem o dalších možných úpravách snižování emisí z výroby a úpravách legislativy.“

2. Rozšíření programu Zelená úsporám

„Dojednání nových prodejů emisních kreditů a podpis dodatku smlouvy s japonskou stranou (Organizace pro rozvoj nových energetických a průmyslových technologií – NEDO) umožnilo rozšířit program Zelená úsporám i na veřejné budovy, po úpravě Směrnice o poskytování prostředků v rámci programu byla vyhlášena pro veřejné budovy výzva a od 19. července může Státní fond životního prostředí ČR přijímat žádosti. V programu je nyní k dispozici 20 miliard korun, z toho

jsme 4 miliardy korun vyčlenili právě na zateplení veřejných budov,“ zhodnotila stav další z priorit ministryně Bízková.

3. Zelené nakupování

„Od 1. listopadu letošního roku bude státní správa nejvíce obměňované investice – kancelářskou techniku a kancelářský nábytek – nakupovat podle environmentálních kritérií při zadávání veřejných zakázek, orgány samosprávy mohou její příklad převzít jako doporučující také. Na speciální webové stránce www.zelenenakupovani.cz mají všichni k dispozici informace a návody, jak postupovat, včetně fóra pro výměnu zkušeností. Věřím, že další kategorie výrobků pro Zelené nakupování budou brzy následovat,“ představila další z naplněných priorit ministryně Bízková.

4. Stabilizace situace v Národním parku Šumava

„Na Šumavě jsem několikrát byla osobně a dohody o jednotlivých tématech – jak o novém návštěvním řádu, tak o stanovení protikůrovcového postupu, si velice vážím. Podařilo se připravit projekt *Bezpečná Šumava* a podepsat dohodu o narovnání rozporů ohledně Zásad územního rozvoje Jihočeského kraje, což významně přispívá k nastartování udržitelného rozvoje Šumavy,“ konstatovala ministryně Bízková o čtvrté ze svých priorit.

5. Dobrovolné nástroje

„Dobrovolné nástroje jsou motivací pro spolupráci. Program partnerství Zelená úsporám i podpis Charty kvality ČR budou dávat impulsy výrobě pro vytváření takových produktů, které šetří peněženky zákazníků i životní

prostředí. Dobrovolná dohoda *Stop prach*, která ukazuje v Ústeckém kraji možnosti spolupráce samosprávy, obyvatel i podnikatelů pro zlepšení ovzduší, je dobrým příkladem i pro další regiony naší republiky,“ popsala pátou prioritu ministryně Bízková.

6. Zefektivnění a zprůhlednění čerpání finančních prostředků z Operačního programu Životní prostředí

„Pro zvýšení transparentnosti čerpání finančních prostředků z Operačního programu Životní prostředí došlo k úpravě váhy jednotlivých kritérií tak, aby celkově byl posílen význam ceny veřejných zakázek, a tím i efektivita čerpání dotací, nově cena představuje 80 % hodnotících kritérií. Upravena byla také další hodnotící kritéria tak, aby byly v co největší míře eliminovány možnosti pro vznik korupčního jednání,“ přiblížila hlavní pří-

nos své šesté priority ministryně Bízková. „Některá témata přišla nečekaně – jednalo se například o povodňové situace v Moravskoslezském a Zlínském kraji, které vyžadovaly okamžitý zásah a pomoc lidem v nouzi. Ministerstvo i fond nabídly finanční pomoc krajům postiženým povodněmi – dvěma mimořádnými výzvami na opatření pro optimalizaci vodního režimu v krajině, omezení rizika povodní, prevenci sesuvů půdy a dále také možnost odkladu splácení půjček či bezúročné půjčky na opravu poničené vodohospodářské infrastruktury,“ dodala ministryně Bízková.

„Podpis pod Chartou národních geoparků je přínosem pro oblast Českého ráje a část Karlovarského kraje a umožní rozšířit odbornou i turistickou atraktivitu těchto území,“ zakončila ministryně Bízková hodnocení.

Jarmila Krebsová, tiskové oddělení MŽP,
upraveno (red)

Deklarace STOP PRACH

Podpis deklarace *Stop prach* signalizuje společné kroky obcí, státu a těžební společnosti při řešení problému znečištěného ovzduší.

V oblasti severních Čech v okolí Lomu Bílina jsou pravidelně překračovány imisní limity pro prachové částice, a to přináší značná zdravotní rizika. Spolu s Ostravsko-karvinskem a Prahou patří tento region mezi oblasti nejvíce znečištěné poléťavým prachem v České republice. Z místních zdrojů se na tomto znečištění ovzduší vedle Lomu Bílina podílejí zejména domácnosti a doprava.

V rámci procesu hodnocení vlivu těžby v období 2010–2030 na životní prostředí (tzv. EIA) vznikl požadavek Ministerstva životního prostředí na snížení úrovně znečištění ovzduší těžební činností a na přijetí potřebných opatření. Ta budou zastřešena samostatným *Protiprašným projektem* společnosti Severočeské doly, a. s.

Paralelně se snahou společnosti Severočeské doly, a. s., minimalizovat vliv Lomu Bílina na znečištění ovzduší prachovými částicemi vznikla v této oblasti na podzim roku 2009 iniciativa *Stop prach*, která sdružuje obce a města v okolí Lomu Bílina, společ-

nost Severočeské doly, a. s., a tým odborníků z oblasti ochrany ovzduší. Jejím cílem je omezit vliv všech místních zdrojů znečištění – včetně malých spalovacích zdrojů v domácnostech a také dopravy.

Problematika se probírá na konferencích, které iniciativa *Stop prach* pravidelně pořádá – 28. června 2010 se konala již třetí. Na ní se dokončila příprava prohlášení o spolupráci mezi Severočeskými doly, a. s., zástupci obcí v okolí Lomu Bílina a MŽP v oblasti ochrany ovzduší, které bylo podepsáno 1. července 2010 v budově Ministerstva životního prostředí.

Úvodní etapa projektu v období září 2009 – říjen 2010 má následující dílčí cíle:

informovat o problematice znečištění ovzduší částicemi, určit nejvýznamnější původce znečištění ovzduší primárními částicemi, identifikovat proveditelná a nákladově efektivní opatření ke snížení úrovně znečištění ovzduší primárními částicemi, nalézt shodu nad akčním plánem k jejich realizaci. V letech 2011 až 2014 bude následovat čtyřletá etapa zaměřená na realizaci

▲ Ministryně životního prostředí Rut Bízková a generální ředitel Severočeských dolů, a. s., Jan Demjanovič.

akčního plánu ke snížení úrovně znečištění ovzduší částicemi a benzo(a)pyrenem z „místních“ zdrojů znečišťování ovzduší s maximálním využitím existujících legislativních nástrojů a Operačního programu Životní prostředí a finančního příspěví SD, a. s., a MŽP.

„Ministerstvo životního prostředí podporuje tuto iniciativu jako velmi přínosnou a věří, že do budoucna bude inspirací i pro ostatní oblasti České republiky, ve kterých dochází k překračování prachových imisních limitů,“ řekla k podepsané deklaraci o spolupráci ministryně životního prostředí Rut Bízková.

Ministerstvo životního prostředí se zavázalo, že kromě legislativních nástrojů k řízení kvality ovzduší bude

maximálně podporovat čerpání financí z dotačního programu Operační program Životní prostředí (konkrétně prioritní osa 2) a z programu Zelená úsporám. Zároveň se zaměří i na další doplňkové možnosti snižování znečištění ovzduší – například výsadbou izolační zeleně.

Severočeské doly, a. s., v rámci této spolupráce chtějí přispět na realizaci opatření, která budou obsažena v souhrnném akčním plánu *Stop prach*, částkou 16 milionů korun v letech 2011–2014. Severočeské doly, a. s., také zajistí odbornou podporu, činnost sekretariátu a řídicí skupiny akčního programu *Stop prach* a budou koordinovat aktivity tohoto programu se svým *Protiprašným projektem*.

Zástupci obcí se budou v rámci spolupráce v iniciativě *Stop prach* podílet na návrhu místních akčních plánů, tj. na upřesnění konkrétních možných opatření pro konkrétní obce. Tyto návrhy by měly být předloženy v září 2010 na čtvrté konferenci *Stop prach*.

MŽP bude na iniciativě *Stop prach* nadále spolupracovat a případné výstupy využije i v dalších regionech České republiky, kde jsou také překračovány limity částic polévatého prachu.

Další informace najdete na: www.stop-prach.cz.

Jarmila Krebsová,
tiskové oddělení MŽP,
upraveno (red), foto archiv MŽP

▲ Starostka obce Světec Soňa Prachfeldová při podpisu společného prohlášení.

▲ Místostarosta města Ledvice Milan Ptáček podepisuje prohlášení *Stop prach*.

ZDRAVOTNÍ RIZIKA: PRACHOVÉ ČÁSTICE PM_{10} A $PM_{2,5}$

Prachové částice jsou významným rizikem pro dýchací ústrojí. Větší částice jsou zachyceny v horních partiích dýchacího ústrojí, částice frakce PM_{10} se dostávají do dolních cest dýchacích. Jemnější částice označené jako frakce $PM_{2,5}$ pronikají až do plicních sklípků. Jejich účinky jsou ovlivněny také dalšími znečišťujícími látkami, které se vážou na jejich povrchu. Mezi účinky krátkodobě zvýšených denních koncentrací částic PM_{10} patří nárůst celkové nemocnosti i úmrtnosti, zejména na onemocnění srdce a cév, zvýšení počtu osob hospitalizovaných pro onemocnění dýchacího ústrojí, zvýšení kojenecké úmrtnosti, zvýšení výskytu kašle a ztíženého dýchání – zejména u astmatiků – a z toho vyplývající zvýšená spotřeba léků.

Účinky dlouhodobě zvýšených koncentrací vedou ke snížení plicních funkcí u dětí i dospělých, zvýšení nemocnosti na onemocnění dýchacího ústrojí, výskytu symptomů chronického zánětu průdušek, zvýšení spotřeby léků a zkrácení délky života hlavně z důvodu vyšší úmrtnosti na choroby srdce a cév a pravděpodobně i na rakovinu plic. Znečištění ovzduší částicemi PM_{10} se podle současných znalostí podílí na úmrtnosti české populace z 5 až 13 %.

Expozice PM_{10} může dále přispívat k navýšení výskytu příznaků zánětu průdušek a dalších respiračních symptomů u dětí. S tím souvisí i neustálé zvyšování počtu alergických onemocnění dětí. Jen respiračními alergii dnes trpí 15 % českých dětí.

Pro lepší ovzduší Moravskoslezského kraje

Čtyři miliardy korun na ekologizaci provozů velkých podniků i měst a obcí, nízkoemisní zóny a ekologická hromadná doprava, větší tlak na znečišťovatele a intenzivní dohled nad sanací ostravských lagun, to jsou čtyři prioritní řešení, která ministr Drobil přivezl 29. července 2010 do Ostravy při své první pracovní cestě.

Foto archiv Magistrátu města Ostravy

Větší tlak na znečišťovatele, finanční motivace pro ekologizaci provozů

Od 1. září běží mimořádná výzva pro podávání projektů a žádostí o dotace z Operačního programu Životní prostředí na zlepšování kvality ovzduší v Moravskoslezském kraji. „Výzva je mimořádná nejenom svým omezením pouze na jeden region, ale i obsahem. Podniky, ale i obce a města budou mít poprvé možnost získat dotace na nákup konkrétních zařízení ke snižování prašnosti komunikací v areálech provozoven nebo přímo na zdrojích,“ okomentoval výzvu ministr životního prostředí Pavel Drobil.

Žadatelé mají možnost snižovat množství prachu v okolí zdrojů a na komunikacích prostřednictvím dotací na pořízení vodních clon, kropících vozů nebo odprašovacích a mlžících zařízení. Získat dotace je také možné na nákup nízkoemisních zdrojů vytápění spolu se zateplením, výstavbu CZT (centrální zásobování teplem) či výsadbu izolační zeleně, která pomáhá omezit prašnost v okolí velkých podniků. Žádat o podporu mohou jak velké podniky, tak města a obce.

S možností využití evropských dotací souvisí i větší tlak na znečišťovatele v podobě zavedení nových územních emisních stropů, které znečišťovatelé v nejvíce postižených aglomeracích budou muset plnit. Přísnější emisní stropy zavede novela zákona o ochraně ovzduší, kterou chce ministr vlády předložit na podzim letošního roku. Pokud provozovatelé nebudou stanovené emisní stropy po přechodných obdobích schopni plnit, budou sankcionováni. „I ti největší znečišťovatelé mají nyní možnost využít evropské peníze na ekologizaci své výroby a na radikální snížení vypouštěných emisí. My chceme, aby těchto dotací využili. Přísnější územní emisní stropy pro jednotlivé zdroje budou znečišťovatele motivovat k investicím,“ vysvětluje ministr Drobil.

Řešení pro omezení prachu z dopravy

Ministr zároveň představil nový nástroj, s jehož pomocí budou obce moci omezit

▲ První pracovní cesta ministra Drobila vedla za lepším ovzduším Moravskoslezského kraje. Zprava - Ministr životního prostředí Pavel Drobil a náměstek ostravského primátora Dalibor Madej.

prašnost z dopravy, která se z 30 % podílí na špatné kvalitě ovzduší v Moravskoslezském kraji.

Obce a města budou moci vyhlásit nízkoemisní zónu, kam bude umožněn vjezd pouze vozidlům splňujícím určité emisní parametry. Nízkoemisní zónu mohou obce vyhlásit pouze tam, kde jsou překračovány imisní limity a kde existuje vhodná objízdná trasa po silnici stejného nebo vyššího typu bez omezení. Například ve švédském Göteborgu vedlo zavedení nízkoemisní zóny k poklesu koncentrací polévatého prachu až o 40 %.

Český systém by měl být plně kompatibilní s německým systémem, kde se MŽP inspirovalo. Český řidič tak bude moci využít svou emisní nálepku jak pro cesty do českých, tak i do německých měst, která nízkoemisní zóny vyhlásila.

„Do podzimu předložím vládě novelu zákona o ovzduší,“ říká ministr Drobil.

Dalším řešením pro snižování prašnosti z dopravy je přechod na alternativní dopravu, jako je systém CNG nebo elektromobily. „Čekají nás jednání s Evropskou komisí, abychom tyto formy dopravy mohli podpořit z OPŽP. Předpokládám, že výzva by pak mohla běžet na začátku příštího roku,“ řekl ministr Drobil.

Ministr zároveň obnoví jednání s ministerstvem dopravy s cílem zrušit zpoplatnění dálnice D1 vedoucí kolem Ostravy.

Dlouhodobá i krátkodobá opatření

Všechna opatření, jak dotace z evropských fondů, zavedení územních emisních stropů, tak řešení dopravy jsou opatření dlouhodobá. Čím dříve dojde k jejich naplnění, tím dříve dojde ke zlepšení kvality ovzduší na Ostravsku, což se projeví i zlepšením ovzduší při inverzních situacích.

„Minimálně pro letošní topnou sezónu však s hrozbou kritických inverzí musíme počítat, zvláště pokud zima přinese zhoršené klimatické podmínky. Proto je nutné zavést další regulační nástroje, které tyto zátěžové situace zlepší alespoň krátkodobě. Do podzimu budou mít regulační plány na omezení výroby i jednotlivá města v Moravskoslezském kraji. Ve chvíli, kdy dojde k inverzní situaci, budou mít jak kraj, tak města i ty nejmenší obce v ruce nástroj, díky kterému budeme moci okamžitě lépe dýchat,“ dodal ministr životního prostředí Pavel Drobil.

Sanace lagun Ostramo

Ekologická zátěž státního podniku Dia-mo, tzv. ostravské lagun, je dalším problémem životního prostředí Ostravy. Problémem ostravských lagun je především jejich umístění v intravilánu, pouze několik set metrů od sídliště Fifejdy v Moravské Ostravě, a zbytečné průtahy sanačních prací.

„Mám za to, že sanace ostravských lagun trvá příliš dlouho a obyvatelům Moravské Ostravy značně poškozuje životní prostředí. Budu požadovat důslednou kontrolu jednotlivých činností všech realizátorů zakázky. Zahájím meziresortní jednání o kompetencích jednotlivých ministerstev a jejich případné změně,“ shrnul v Moravskoslezském kraji poslední ze svých priorit ministr životního prostředí Drobil.

*Jarmila Krebsová, tiskové oddělení MŽP,
upraveno (red)*

Jednání ministra Drobila o NP Šumava

Na Ministerstvu životního prostředí proběhla 21. července 2010 schůzka k Národnímu parku Šumava

Jednání se zúčastnili za MŽP ministr Pavel Drobil, náměstkyně ministra Rut Bízková a vedoucí kanceláře ministra Václav Planka. Za Jihočeský kraj, obce a radu NP Šumava jednali hejtman Jihočeského kraje Jiří Zimola, předseda Rady NP Šumava Jan Stráský,

starosta obce Horní Planá a předseda Svazu obcí NP Šumava Jiří Hůlka.

Jednání vedlo k dohodě o třech zásadních bodech: Rozhodování o Národním parku Šumava bude s krajem a dotčenými obcemi konzultováno. Ministr zdůraznil, že jednání a práce úřadu budou odideolo-

gizované. Ministr přislíbil osobní návštěvu Šumavy v nejbližší možné době.

*Jarmila Krebsová, tiskové oddělení MŽP,
upraveno (red)*

Setkání ministra Drobila s nevládními organizacemi

Ministr životního prostředí Pavel Drobil se 15. července 2010 sešel se zástupci Hnutí Duha a Ekologického právního servisu.

Schůzka byla informativní, diskutovalo se o tématech týkajících se energetiky, zateplování domů, ochrany přírody a komunálních odpadů. V řadě těchto témat se našla vzá-

jemná shoda. Diskuze bude dále pokračovat na úrovni náměstků.

Dále se ministr Drobil sešel se zástupci EPS (Ekologický právní servis), se kterými diskutoval o ovzduší v Moravskoslezském

kraji a obnovitelných zdrojích energie.

*Jarmila Krebsová, tiskové oddělení MŽP,
upraveno (red)*

Změna ředitele Státního fondu životního prostředí

Ministr Pavel Drobil se sešel s ředitelem Státního fondu životního prostředí ČR Petrem Štěpánkem. Po diskuzi o práci a dalším směřování Fondu se dohodli na ukončení vzájemné spolupráce ke dni 5. srpna 2010. Ministr Drobil poděkoval panu Petru Štěpánkovi za dosavadní práci.

Ke dni 6. 8. jmenoval ministr do funkce ředitele Státního fondu životního prostředí ČR pana Libora Michálka, který by měl nastartovat novou etapu této instituce a začít práci na dalším rozvoji směrem k „zelené bance“. Po ukončení dotačních programů EU by tak SFŽP nadále podporoval projekty pro zlepšování životního prostředí, a tím i života a zdraví obyvatel ČR.

*Jarmila Krebsová, tiskové oddělení MŽP,
upraveno (red)*

LIBOR MICHÁLEK

Narodil se v roce 1968 v Náchodě. Po ukončení gymnázia v Přerově absolvoval Přírodovědeckou fakultu Univerzity Palackého v Olomouci a poté manažerský program na Masarykově univerzitě v Brně.

Pracoval jako makléř na Fondu národního majetku, v dohledu nad kapitálovým trhem na Ministerstvu financí, v Komisi pro cenné papíry jako ředitel odboru kolektivního investování, na stejné pozici byl i v ČNB, ve Světové bance pracoval jako konzultant pro licenční standardy. Na MŽP přichází z postu experta dohledu nad finančním trhem v ČNB.

Libor Michálek se zabýval také publikační a osvětovou činností v oblasti nemovitostních fondů a kolektivního investování. Absolvoval zahraniční studijní pobyty a pracovní stáže v Londýně a Lucemburku. Získal certifikát Optimalizace práce manažera na Úřadu vlády ČR a certifikát Management a technika vedení lidí u firmy Hewlett Packard.

Zdroj: MŽP

Změna ve vedení České inspekce životního prostředí

Ministr Pavel Drobil ke dni 13. 8. 2010 pověřil řízením České inspekce životního prostředí pana Milana Bukolského, dosavadního náměstka ředitelky ČIŽP v Sekci pro ochranu lesa a přírody. Ředitelka Eva Tylová byla odvolána z funkce.

Jarmila Krebsová, tiskové oddělení MŽP,
upraveno (red)

MILAN BUKOLSKÝ

Narodil se v roce 1961 v Praze. Absolvoval Přírodovědeckou fakultu Univerzity Karlovy v Praze, obor ochrana přírody a krajinná ekologie. Od roku 1989 až dosud se věnuje životnímu prostředí v různých pracovních funkcích od práce vedoucího oddělení životního prostředí v městské části Praha 9, přes práci v zastupitelstvu hl. m. Prahy (předseda výboru pro životní prostředí, radní hl. m. Prahy pro oblast ochrany a tvorby životního prostředí), práci v Agentuře ochrany přírody a krajiny – resortní organizaci MŽP, v Pražských službách, a. s., podnikání v oblasti nakládání s odpady až po jmenování náměstkem ředitelky ČIŽP v sekci pro ochranu lesa a přírody dne 15. 7. 2008. Ke dni 13. 8. 2010 byl ministrem Pavlem Drobilem pověřen řízením České inspekce životního prostředí.

Zdroj: MŽP

Evropský parlament schválil Směrnici o průmyslových emisích

Odhlasováním kompromisních pozměňovacích návrhů ukončil Evropský parlament 7. července 2010 téměř tříletá jednání o návrhu Směrnice o průmyslových emisích. Dohodu s Evropským parlamentem v podobě kompromisního textu podpořila i Evropská komise. Znění odsouhlaseného textu musí ještě oficiálně schválit Rada ministrů.

Ačkoliv se na počátku druhého čtení zdály pozice Evropského parlamentu a Rady poměrně vzdáleny, konečný kompromis, který vychází z politické shody Rady dosažené pod vedením Českého předsednictví v polovině roku 2009, byl podpořen velkou většinou poslanců. Při hlasování text podpořilo 639 poslanců, 35 jich bylo proti a 10 se hlasování zdrželo. Schválený text směrnice o průmyslových emisích se stal široce akceptovaným kompromisem jak mezi členskými státy, tak politickými frakcemi Evropského parlamentu.

Směrnice o průmyslových emisích slučuje sedm doposud samostatných evropských směrnic:

- Směrnici 2008/1/ES o integrované prevenci a omezování znečištění (IPPC),
- Směrnici 2001/80/ES o omezení emisí některých znečišťujících látek do ovzduší z velkých spalovacích zařízení,
- Směrnici 1999/13/ES o omezování emisí těkavých organických sloučenin vznikajících při používání organických rozpouštědel při některých činnostech a v některých zařízeních,
- Směrnici 2000/76/ES o spalování odpadů,
- Směrnici 78/176/EEC o odpadech z průmyslu oxidu titaničitého,

- Směrnici 82/883/EEC o postupech dozoru a monitoringu životního prostředí v souvislosti s odpadem z průmyslu oxidu titaničitého,
- Směrnici 92/112/EEC o postupech harmonizace programu pro redukci a eventuální eliminaci znečištění způsobeného odpady z průmyslu oxidu titaničitého.

V části o integrované prevenci posiluje nová směrnice zejména roli nejlepších dostupných technik (BAT) a Referenčních dokumentů o nejlepších dostupných technikách (BREF) v povolenacích procesech. Zároveň však umožňuje ve vymezených případech transparentní udělování výjimek, pokud tím nedojde k ohrožení místních podmínek životního prostředí.

Nová směrnice také sjednocuje systém environmentálních inspekcí vymezených průmyslových zařízení v rámci EU, ukládá členským státům pravidelně přezkoumávat povolení v návaznosti na vývoj BAT, zvyšuje ochranu půdy a podzemních vod před průmyslovým znečištěním, rozšiřuje účast veřejnosti v povolenacích a změnových řízeních, rozšiřuje rozsah povinně zpřístupňovaných informací a u části z nich výslovně ukládá zveřejňování prostřednictvím internetu. Další důležité změny se týkají velkých spalovacích zařízení, zařízení na spalování

a spalování odpadu a zařízení k výrobě oxidu titaničitého.

Lhůta pro implementaci této Směrnice do legislativy členských států bude 24 měsíců ode dne jejího zveřejnění v Úředním věstníku EU, což se očekává do konce letošního roku. Nové požadavky se budou na vymezená průmyslová zařízení, která jsou v současnosti regulována směrnicí 2008/1/ES o integrované prevenci a omezování znečištění a nově zahrnuté činnosti, aplikovat postupně v období 2–4,5 roku po vstupu evropské legislativy v platnost, ale energetický sektor bude moci využít při přechodu na zprísňené emisní limity několik časově omezených výjimek.

Další informace k tématu:

Tisková zpráva Evropského parlamentu – www.europarl.europa.eu/news/.

Prohlášení evropského komisaře pro životní prostředí J. Potočnicka ke schválení návrhu směrnice o průmyslových emisích – <http://europa.eu/rapid/pressReleasesAction>

Přijatý text směrnice v českém jazyce – www.europarl.europa.eu/ICS.

Podrobnější a odborné informace podá Jan Maršák, ředitel odboru integrované prevence a IRZ MŽP, tel.: 267 122 739, nebo na e-mail: Jan.Marsak@mzp.cz.

Jarmila Krebsová, tiskové oddělení MŽP

Zasedání ministrů životního prostředí EU v Gentu

Ve dnech 11.–13. července 2010 se v belgickém Gentu uskutečnilo neformální zasedání ministrů životního prostředí Evropské unie. Delegaci České republiky vedla tehdejší první náměstkyně ministryně životního prostředí Veronika Hunt Šafránková.

Zasedání se především zabývalo udržitelným nakládáním s materiály (Sustainable Materials Management – SMM). Belgické předsednictví Rady EU učinilo z této problematiky jednu ze svých priorit, kterou se chystá rovněž promítnout do závěrů Rady EU pro životní prostředí v prosinci 2010.

Ministři se na jednání shodli, že současné vzorce spotřeby a výroby v Evropě nejsou v souladu s dostupností přírodních zdrojů. Podle belgického předsednictví z diskuze jasně vyplývá, že by Evropská komise a členské státy měly přistoupit k vytvoření silné politiky v oblasti využívání materiálů a SMM by mělo být zastřešujícím cílem 7. Akčního programu pro životní prostředí. SMM by se měla dostat

do jádra debaty o budoucím socio-ekonomickém modelu v EU, a to hlavně v rámci strategie EUROPA 2020.

Jedním z návrhů belgického předsednictví EU je rovněž vytvoření platformy zájmových skupin, která by umožnila strukturovanou debatu, jak dosáhnout přínosů udržitelnosti v průběhu životního cyklu materiálů. Platforma by měla stanovit ambiciózní společnou vizi SMM, přispět ke spolupráci zainteresovaných skupin či zahájení pilotních a demonstračních projektů nad rámec stávajících zkušeností.

„Je však třeba nejprve zmapovat již existující platformy a fóra v relevantních oblastech a zvážit možnost jejich synergií a dalšího využití před tím, než se pustíme do zakládání platformy nové,“ řekla Veronika

Hunt Šafránková, tehdejší první náměstkyně ministryně životního prostředí ČR.

Důležitým bodem jednání byl pracovní oběd k aktuálnímu stavu mezinárodních vyjednávání v oblasti změny klimatu za účasti vedoucích delegací. Ministři deklarovali jasný zájem na dosažení konkrétních výsledků na blížící se konferenci v Cancúnu. Mezi tyto výstupy by měla patřit dohoda na technologické spolupráci rozvojových a rozvinutých zemí, zlepšení schopnosti rozvojových zemí v oblasti monitoringu, reportingu a verifikací, rámec pro adaptační opatření na klimatickou změnu a globální schéma pro snižování emisí z odlesňování.

*Jarmila Krebsová, tiskové oddělení MŽP,
upraveno (red)*

Mezinárodní jednání o ochraně klimatu v Bonnu

Od 2. do 6. srpna 2010 se v německém Bonnu konalo další kolo mezinárodních jednání o ochraně klimatu.

Neskončilo z pohledu českých vyjednávačů úspěchem. Delegáti z více než 190 zemí se po loňském krachu jednání v Kodani snažili o nalezení rámce, který by navázal na první období Kjótského protokolu, jehož platnost vyprší na konci roku 2012. Státy v listopadu loňského roku vzaly tehdy tzv. Kodaňskou dohodu pouze na vědomí a z toho důvodu se jedná o doporučující a právně nezávazný text.

Blíží se tedy čas, kdy by na tuto dohodu měly navázat a připravit tak půdu pro letošní 16. zasedání smluvních stran v mexickém Cancúnu, které se uskuteční na přelomu listopadu a prosince.

Bonnští delegáti jednali ve dvou hlavních skupinách – skupině o budoucích závazcích v rámci Kjótského protokolu (AWG KP) a skupině pod Rámcovou úmlu-

vou OSN o změně klimatu (AWG LCA). Zatímco ve skupině AWG KP byla vyřešena řada technických otázek, skupina AWG LCA jednání brzdila, především rozvojové země, a tím vážlo i dosažení dohody v této skupině. Namísto hledání kompromisního textu přicházely stále nové návrhy a doplnění. Jako podklad pro další vyjednávání na posledním přípravném setkání, které se uskuteční ve dnech 4.–9. října v čínském Tianjinu, bude tedy sloužit publikovaný nový vyjednávací text ze skupiny AWG KP.

Pokud se jednání i nadále budou ubírat tímto velice pomalým tempem, hrozí, že nastane po skončení roku 2012, kdy vyprší první kontrolní období Kjótského protokolu, právní mezera. Sekretariát Rámcové úmluvy proto připravil krizový dokument, který popisuje možné dopady této mezery zejména na emisní obchodování a flexibilní mechanismy

Protokolu. Některé ekonomicky vyspělé státy jasně signalizovaly, že bez adekvátního příspěvku rozvojových zemí a redukčních závazků USA nejsou ochotny akceptovat nové závazky pod Kjótským protokolem.

„Nalezení kompromisu v rámci často velice protichůdných názorů nebude jednoduché. Nicméně doufám, že se na konci roku podaří najít potřebnou shodu nad důležitým

rozhodnutím, které nastíní základní podobu období po roce 2012 a zabrání nebo alespoň významně omezí právní mezeru, která tak vážně hrozí,“ řekl Pavel Zámyslický, ředitel odboru změny klimatu.

Kromě samotné činnosti obou pracovních skupin se v Bonnu konala řada doprovodných seminářů. Česká republika vystoupila v rámci diskuse o přínosech mezinárodního

obchodování s emisemi, z jehož výnosů je financován program Zelená úsporám. Mnoho zástupců států i vládních a nevládních institucí projevilo zájem o tento program a o jeho přínosy ke snižování emisí skleníkových plynů i látek znečišťujících ovzduší v ČR.

*Jarmila Krebsová, tiskové oddělení MŽP,
upraveno (red)*

Srpnové povodně

Český hydrometeorologický ústav vydal ve čtvrtek 5. srpna 2010 výstrahu předpovědní povodňové služby na následující dny.

Vzhledem k meteorologické situaci se očekávaly vzestupy hladin toků s dosažením povodňových stavů vlivem intenzivních srážek v oblasti pohraničních hor v Čechách a na Českomoravské Vysočině, s dosažením až 3. stupně povodňové aktivity (SPA). Předpovědní model ČHMÚ předpokládal v některých místech našeho území velmi silnou srážkovou činnost. ČHMÚ vydal varování a postupně zpřesňoval prognózy.

V sobotu 7. srpna se v 11 hodin dopoledne na území ČR vyskytovalo již sedm 3. SPA a jeden 2. SPA. Místně bylo dosaženo sedmnáct 1. SPA.

Zasažena byla především horská oblast západních a severovýchodních Čech, zejména Liberecko. V Libereckém kraji byl vyhlášen stav nebezpečí pro celý kraj. V Ústeckém kraji byl vyhlášen stav nebezpečí pro Děčínsko.

V Mníšku (Jeřích) byla zaplavena chemická továrna. Havárie se týkala hraničních vod se SRN, která byla informována, zasahovaly zde složky IZS.

Ministerstvo životního prostředí a jeho podřízená organizace Český hydrometeorologický ústav situaci na tocích i předpovědi srážkové činnosti průběžně monitorovaly a koordinovaly vydávání informací pro krizové štáby a média, aby mohly podle nich reagovat a řídit záchranné a evakuační práce v jednotlivých oblastech republiky. Probíhalo také nepřetržité informování a konzultace s pracovníky povodí. Ministr

životního prostředí Pavel Drobil dostával každou hodinu aktuální informace a byl v kontaktu s ministrem vnitra Radkem Johnem a generálním ředitelem Hasičského záchranného sboru (HZS) Miroslavem Štěpánem.

Na Liberecku, Ústecku a Českolipsku byly během soboty a neděle zaplaveny stovky domů. Zasahovaly složky integro-

vznikla u několika rybníků, přelil se např. Kunratický rybník u Cvikova.

V řadě obcí v postižených oblastech byla poničena základní infrastruktura, komunikace, dodávka pitné vody a energií, probíhaly práce na zajištění obnovy základních funkcí, likvidační práce a odstraňování škod s těžkou technikou.

Mimo provoz bylo podle informací ČIŽP

několik desítek čistíren odpadních vod (ČOV) v zasažených oblastech se zaplavením objektů a technologie, z velkých ČOV zejména Frýdlant, Nový Bor, Varnsdorf. Problémy většího charakteru se očekávaly zejména na ČOV Frýdlant. O poškození a odstavení řady ČOV v povodí Lužické Nisy a Smědý byla jako s havárií standardním způsobem informována SRN.

Podle hlášení hydrologů z 8. srpna v zasažených oblastech spadlo v některých lokalitách na severu Čech více než 200 mm za 48 hodin např. Mníšek 288 mm, Hejnice 239 mm, Bedřichov 212 mm.

Podle hlášení OPIS GR HZS z 10. srpna bylo povodněmi zasaženo 165 obcí, z toho: Liberecký kraj – 65 obcí, Jihočeský kraj – 45 obcí, Ústecký kraj – 55 obcí.

Škody těchto srpnových povodní podle předběžných údajů krajů činí cca 7 miliard Kč.

Z informací MŽP o hydrometeorologické situaci vybrala Hana Kolářová

CEframe – zlepšení ochrany před povodněmi

Cílem projektu nadnárodní spolupráce CEframe, který byl zahájen v květnu 2010 v Rakousku, je zlepšení povodňové ochrany na řekách Dunaj, Dyje, Litava a Morava.

Společný projekt CEframe iniciovala Dolnorakouská zemská vláda – s partnery z Rakouska, České republiky, Slovenska a Maďarska – a zároveň převzala roli vedoucího partnera. CEframe má před sebou ambiciózní cíl: poprvé příslušné instituce ze čtyř zemí pracují na společném a multilaterálním plánu budoucího zvládání povodní v daném regionu. Závažné povodňové události posledních let vyvolaly potřebu jednat. Je zjevné, že úspěšného snižování povodňového rizika může být dosaženo pouze prostřednictvím nadnárodní spolupráce. Dobře koordinovaný hlavní plán pro tento region s mnoha společnými řekami je nezbytný k úspěšnému budoucímu zvládání povodní.

V první fázi projektu bude zkoumána současná situace zvládání povodní na společných řekách. Existující zařízení povodňové ochrany a retenční nádrže budou zaevidovány a zhodnoceny. Dále budou vymezeny oblasti ohrožené povodněmi.

Ve druhé fázi projektu se všichni pro-

PROJEKTOVÍ PARTNEŘI PROJEKTU CEFRAME

Rakousko: Dolnorakouská zemská vláda, Spolkové ministerstvo zemědělství, lesnictví, životního prostředí a vodního hospodářství a Spolkové ministerstvo dopravy, inovací a technologií;

Česká republika: Ministerstvo životního prostředí a Jihomoravský kraj

Slovensko: Slovenský hydrometeorologický ústav a Slovenský vodohospodářský podnik

Maďarsko: Severní zadunajské ředitelství životního prostředí a vod a Centrální ředitelství pro vodu a životní prostředí

jektoví partneři zaměří na definování společné budoucí povodňové ochrany včetně harmonizace a přizpůsobení parametrů a operačních systémů ochranných zařízení: žádná země by neměla být poškozena důsledky takovýchto úprav provedených jinou zemí.

Díky tomuto nadnárodnímu kooperačnímu úsilí dojde ke zlepšení komunikace mezi vodohospodářskými institucemi jednotlivých zemí účastnících se projektu – například užíváním společně dohodnuté terminologie – což povede k větší efektivitě pro případ budoucí povodňové události.

Projekt CEframe je spolufinancován Evropským fondem pro regionální rozvoj a CEframe. V souladu s pravidly programu Central Europe bude Evropské společenství financovat přibližně 85 % z celkových nákladů projektu CEframe, odhadovaných na 3,1 milionu EUR. Předpokládaná doba trvání projektu činí 3 roky.

Více informací: MŽP, odbor ochrany vod, Ing. Michaela Brejchová, e-mail Michaela.Brejchova@mzp.cz.

Jarmila Krebsová, tiskové oddělení MŽP,
upraveno (red)

Nová aplikace pro efektivní veřejnou správu

Agentura ochrany přírody a krajiny ČR (AOPK ČR) uvedla 12. srpna do provozu novou aplikaci, sloužící pro automatické poskytování údajů o území dle zákona 183/2006 Sb. (stavební zákon) pro účely pořizování územně analytických podkladů (ÚAP).

Aplikace <http://uap.nature.cz> vhodně doplňuje současně portfolio služeb Informačního systému ochrany přírody na <http://isop.nature.cz> o plně elektronické a automatizované poskytování dat. Vznikla na základě potřeby automatizovat průběžné poskytování aktualizovaných dat příslušným úřadům územního plánování, tj. krajským úřadům, obecním úřadům s rozšířenou působností, újezdním úřadům, Ministerstvu obrany ČR, a zajistit při vysoké náročnosti této agendy zákonné povinnosti včetně kvality poskytovaných údajů.

Aplikace umožňuje uživatelům, autorizovaným zástupcům příslušných úřadů, stahovat a ověřovat aktuálnost poskytovaných údajů. Dostupné jsou vždy aktuální údaje, poskytované vrstvy, za své správní území ve formě zip souborů neboli balíčků, které obsahují pasport s oddíly I a II ve formátu pdf podle vyhl. 500/2006 Sb., a prostorovou vrstvu poskytovanou ve formátu ESRI shapefile. Pokud se ve vrstvě nevyskytuje pro dané území žádný objekt, obsahuje balíček pouze příslušný pasport.

Největší výhodou aplikace je v transparentnosti a ověřitelnosti celého procesu poskytování dat pro účely územního plánování. Aplikace současně celý proces zefektivňuje, neboť uživatel má jasnou kontrolu nad příjmem dat. V neposlední řadě snižuje náklady na celou agendu. AOPK ČR nejen touto aplikací významným způsobem přispívá k naplňování dlouhodobé vládní strategie ohledně efektivní veřejné správy, tzv. Smart Administration.

Tisková zpráva AOPK ČR, www.nature.cz,
upraveno (red)

Rostlina a živočich měsíce

Mezinárodní rok biodiverzity – „Pro pestrou přírodu, pro budoucnost“

Biotop – jeskyně a skály

Ke svérázným typům reliéfu České republiky patří skalní útvary a jeskyně. Vznikají působením pestré škály endogenních a exogenních procesů. Specifickým produktem rozpouštění horninového podkladu, především vápenců, jsou krasové jevy s nezaměnitelnou morfologií a hydrologií. Obdobné typy reliéfu v nerozpustných horninách (pískovce, neovulkanity apod.) se označují jako pseudokras. Pro podzemní kras a pseudokras jsou charakteristické jeskyně. Jejich neodmyslitelnou součástí jsou krasové vody v podobě říčních toků, jezer a skapů ze srážek. Významné je mikroklima se specifickými teplotními a vlhkostními poměry, plynnou složkou a jeskynním aerosolem. Pro jeskyně jsou typické chemogenní usazeniny – sintry a sedimenty, které sem vklesávají z povrchu, nebo jsou transportovány vodou.

Jeskyně obývá řada specifických dru-

hů živočichů a rostlin, proto jeskyně patří k velmi citlivým a snadno zranitelným krajinným systémům. Unikátní přírodní podmínky jeskyní podminily vývoj vyhraněných společenstev. Právě jeskynní živočichové – troglobionti – se přizpůsobili specifickým podmínkám jeskynního prostředí (tma, vysoká vlhkost, stálá nízká teplota) např. ztrátou zraku a tmavých tělních pigmentů. Součástí živé složky jeskyní jsou často troglofilové, (organismy, jež upřednostňují prostředí jeskyní, ale vyskytují se též v sutích, pod kameny, ve stinných vlhkých lesích), a troglozeni, kteří pronikají do podzem-

ních prostor jen příležitostně nebo zcela náhodně. Pravými jeskynními druhy jsou např. někteří chvostokoci a roztoči. Z obratlovců jsou na jeskyně nejvíce vázáni netopýři. Využívají je pouze k zimnímu spánku. Jeskynní biotopy jsou předmětem ochrany evropsky významných lokalit v systému Natura 2000.

Jeskyně a krasové jevy jsou chráněny zákonem č. 114/92 Sb. o ochraně přírody a krajiny. Zákon zakazuje jejich ničení a poškozování. Chráněny jsou také paleontologické a archeologické nálezy. Z důvodů ochrany jeskyní a jejich výplní jsou budovány uzávěry vchodů veřejnosti nepřístupných jeskyní nebo jsou upravovány limity turistické návštěvnosti ve veřejnosti přístupných jeskyních. V zimním období jsou některé uzavřeny z důvodu ochrany zimovišť netopýřů.

Pro měsíc září byly vybrány dva druhy vázané na jeskyně a skály – netopýr pesetřý a kruhatka Matthioliho.

Foto Ivan Balák

Netopýr pestrý

(*Vespertilio murinus*)

Na území České republiky se vyskytuje 26 zástupců této výhradně hmyzožravé skupiny. Jako jediní ze savců jsou schopni aktivního pohybu ve vzduchu – létání. Všichni netopýři jsou zařazeni mezi zvláště chráněné živočichy.

Výskyt druhu v minulosti a v současnosti

Netopýr pestrý patří ke skrytým štěrbinovým druhům, a proto je jeho výskyt obtížně zachytitelný. Nachází se více v oblastech lesnatých vrchovin (Pošumaví, Českomoravská vrchovina, Krkonoše, Krušnohoří, Jeseníky a Beskydy), kde prokazatelně vytváří stabilní reprodukční populace. V létě se sporadicky vyskytuje i v nižších a středních polohách (Polabí, jižní Morava).

Stručný popis druhu

Je to středně velký netopýr s krátkými výraznými boltci s nezaměnitelným zbarvením srsti. Má bílé hrdlo a nažloutlý hrudník, chlupy na hřbetě jsou tmavé se světlou špičkou, ta tvoří stříbrný nádech a dělá z netopýra pestrého našeho nejvýrazněji zbarveného netopýra. Důležitým identifikačním znakem druhu je i masitý spodní lem boltce, který dosahuje až ke koutku úst. Svými úzkými křídly a jejich větším zatížením patří do skupiny rychlých letců, využívajících větší výšky.

Po většinu roku žijí samci a samice v oddělených skupinách, k páření dochází na podzim. Zimu přečkávají netopýři v hibernaci, kdy se výrazně zpomalí jejich metabolismus a teplota těla může klesnout až na 2 °C. Samice dokážou po spáření uchovat spermie ve svých

pohlavních cestách až do jara, kdy teprve dochází k oplození vajíčka. Březost trvá u netopýrů 2 až 3 měsíce, samice netopýra pestrého mají, na rozdíl od všech dalších našich netopýrů, dva páry prsních bradavek a rodí obvykle dvě (zcela výjimečně i tři) mláďata.

V létě se samice s mláďaty (5–40 ks) sdružují do tzv. letních kolonií, využívají jako úkryt štěrbin v lidských stavbách (prostory pod střešní krytinou, za dřevěným obložením apod.) a dutiny ve stromech. Specifickou zvláštností je, že u tohoto druhu vytvářejí letní kolonie také samci. Jedná se o skupiny cca 20–300 jedinců a obývají podobná místa jako samice.

Potravu loví ve volném prostoru (obvykle ve výšce asi 10–40 m nad zemí). Koncem léta a na podzim jsou nápadné lákací projevy samců – obletování v kruzích (o průměru 30–50 m) s charakteristickým hlasovým projevem. Živí se zejména brouky a můrami, ale chytá i drobnější hmyz. Jedná se o tažný druh – nejdelší známý přesun činí 1440 km. Nejvyšší stáří u netopýra pestrého, zjištěné kroužkováním, je 14 let (prokázáno na území ČR).

Biotopové nároky druhu

Netopýr pestrý obývá především horské a podhorské oblasti s pestrá skladbou lesa. Letními úkryty jsou štěrbin v budovách, např. pod střešní krytinou, ve hřebenech střech nebo za dřevěným obložením, ale také štěrbin v skalách a skupiny pod kůrou stromů.

V zimním období bývají občas jednotlivé kusy nalézány ve štolách a jeskyních, přede-

Foto Ivan Balák

VÍTE, ŽE...

... netopýři se za tmy bezchybně orientují mezi překážkami? Umožňuje jim to schopnost tzv. echolokace, zjišťování překážek a kořisti pomocí ozvěny. Tlankou (netopýři) nebo nosem (vrápenci) vydávají série vysokofrekvenčních výkřiků (ultrazvuk), odraz těchto výkřiků od překážky nebo kořisti pak analyzují s pomocí vynikajícího sluchu. Také proto jsou někteří vybaveni nápadnými ušními boltci. Jejich sonar (tak se netopýřimu ultrazvuku říká) je velmi přesný a umožňuje zaznamenat i velmi malé objekty. Nejčastější echolokační frekvence se pohybují mezi 20 a 120 kHz.

vším v období déletrvajících extrémně nízkých teplot. Většina populace však zimuje v jiných typech úkrytů, zřejmě ve skalních puklinách, a stále častěji ve škvírách a spárách panelových domů na městských a velkoměstských sídlištích (Praha, Brno, Liberec, H. Králové, Plzeň, Olomouc, Znojmo atd.), což jim zjevně nahrazuje původně využívaná zimoviště ve skalních štěrbinách.

Foto Jaroslav Červený

Foto Jaroslav Červený

Výsledky z kroužkování z jiných zemí dokládají tažnost druhu. Poslední přehodnocení stavu populace druhu druh netopýra pestrého posouvá z vzácného druhu spíše do kategorie druhu s nedostatečnými údaji a druhu méně dotčeného (IUCN).

Ohrožení a ochrana

Netopýři jsou ohroženi ničením jejich přirozeného prostředí, narušováním jejich letních i zimních úkrytů a také používáním některých pesticidů. Tato skutečnost vedla i ke sjednání mezinárodní Dohody o ochraně populací evropských netopýrů – EUROBATS (1991).

Netopýři představují z hlediska mezinárodní ochrany přírody prioritní skupinu

a jejich ochrana je rovněž významně začleněna ve směrnici Rady EU č. 92/43/ES o ochraně přírodních stanovišť, volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin, která byla plně transponována do právního řádu ČR novelou zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny.

Současné rychle probíhající revitalizace panelových domů, jejich zateplování a opravy střeš, významně snižují úkrytovou základnu tohoto druhu na celém území státu. Často nedostatečná informovanost o přítomnosti netopýrů a zejména špatné načasování oprav (během zimních měsíců) má za následek uzavírání zimujících netopýrů pod izolační vrstvy bez možnosti zimoviště zjara opustit. Přitom podle zákona č.

114/1992 Sb. a vyhlášky č. 395/1992 Sb. jsou chráněna jak přirozená, tak i umělá stanoviště netopýrů a v případě, že by mělo dojít k zásahu do jejich stanoviště (například kvůli opravě střechy, přestavby půdních prostor či sklepení), je nutné si vyžádat výjimku od orgánů ochrany přírody.

Česká společnost pro ochranu netopýrů za výrazné podpory MŽP a AOPK ČR pořádá informativní semináře pro stavební firmy, bytová družstva i projekční firmy a informace pomohly při výstavbě několik desítek modelových lokalit, kde jsou do izolačních vrstev umísťovány speciální budky, které netopýrům umožňují původní úkryty využívat i po rekonstrukci nebo vytvářejí nové.

Kruhatka Matthioliho moravská

(*Cortusa matthioli* L. subsp. *moravica*)

Dnes není jednoznačné, kdo první kolem roku 1920 našel tuto pozoruhodnou rostlinu, každopádně my v dnešní době máme jedinečnou příležitost tento botanický klenot Moravského krasu spatřit ze dna Macochy při prohlídce Punkevních jeskyní, pokud se zejména během června zadíváme dalekohledem na mech porostlé stěny nad Horním jezírkem.

Výskyt druhu v minulosti a současnosti

Moravský poddruh kruhatky Matthioliho, pokud je jako poddruh (případně varieta či forma) chápán (v širším areálovém pojetí jen kruhatka Matthioliho), roste pouze v České republice v propasti Macocha v Národní přírodní rezervaci Vývěry Punkvy v severní části CHKO Moravský kras. Je zde endemitem, tedy neroste nikde jinde na světě. V minulosti bylo provedeno několik sčítání s různými výsledky, což vzhledem k obtížně přístupné lokalitě není překvapivé. Populace představovala při sčítání v letech 1992 a 1994 kolem 120 rostlin. V roce 1997 to bylo 89 kvetoucích a 17 sterilních jedinců. V současnosti je počet obdobný, bude však třeba provést další sčítání.

Stručný popis a biotopové nároky druhu

Kruhatka v Macoše roste ve vlhku, stínu a chladu na severovýchodní téměř kolmé vápencové mechaté stěně na velmi mělké vrstvičce půdy a na suťovém kuželu pod stěnou. Substrátem jsou nevyvinuté, čerstvé až vlhké, neutrální až alkalické, humózní půdy s vysokým obsahem živin a bází. Toto prazvláštní umístění je dáno

Foto Leoš Štefka

VÍTE, ŽE...

... Kruhatka Matthioliho získala druhové jméno podle italského lékaře Pietra Andrea Matthioliho (1501–1577), který od roku 1544 působil v Praze jako lékař na císařském dvoře. V té době napsal latinský Herbář, který byl později vydán asi v 60 překladech v různých jazycích.

omezeným zbytkem původní, mnohem rozšířenější populace. Uvádí se, že jde o glaciální relik, tedy pozůstatek květeny z doby ledové.

Kruhatka v Macoše byla postupně zatlačena na samý okraj svých možností k přežívání. Nejkvětuschopnější zdá se být nejhořejší část populace. Čím níže na

skalní stěně kruhatka roste, tím je vystavena menší intenzitě světla a vyšší vzdušné vlhkosti. Teplota se zde mění během roku jen pozvolna, celoroční teplotní maximum je 10 °C. Plodnost kruhatky je mimo jiné ovlivněna množstvím přítomných a vhodných opylovačů. Na takovéto specifické podmínky jich zřejmě mnoho adaptovaných není, navíc je třeba brát v úvahu složitost opylovacího aparátu kruhatky. Je možné, že v teplejších letech může docházet k opylení, oplození a následné tvorbě tobolek se semeny ve větší míře. Zejména ve spodní části populace jsou však buď poupata, odkvetlá květenství nebo i listy napadány plísní. Uvádí se, že pro klíčení semen je třeba předchozí teploty –5 °C.

Ohrožení a ochrana

Kruhatka Matthioliho patří ke kriticky ohroženým druhům naší květeny a ve stejné kategorii je chráněna i zákonem. Je třeba dbát přísných pravidel při pohybu jak po dně Macochy, tak na jejích stěnách. Část populace na suťovém kuželu bývala v minulosti mnohem bohatší. Dnes rostou na suťovém kuželu pouze dvě rostliny v jeho horní části. Jako důvod se uvádí neukázněná badatelská činnost na dně Macochy. Koncem března 2010 došlo vlivem jarního tání k sesuvu skalní masy z Pekelného jícnu nad suťovým kuželem. Padající balvany zavadily i o některé skalní hrany v ploše populace kruhatky, ovšem jen na malé ploše. Vzniklý osyp na dně částečně zasahuje do horního jezírka a sahá až ke stěně, kde nad ním rostou kruhatky. Bude jistě zajímavé sledovat nyní

postupný nárůst nové vegetace na osypu.

Macošská izolovaná populace kruhatky roste v poměrně stabilním prostředí. Je zde stěsnána mezi hranicemi svých nároků, co se existenčních podmínek týče. Je však těžko předvídatelné, kdy a co se může v rámci dynamičnosti krasového prostředí stát, aby byla populace náhle omezena či zničena. Pokud si ale představíme, že zde již po tisíce let přežívá (cca 8000 let) v právně označeném trvale kritickém stavu, máme velké štěstí, že ji zde můžeme ještě stále sledovat.

Některé práce zatím ukazují, že přes dlouhodobou izolaci populace v Macoše nedošlo k žádné podstatné diferenciaci genomu ani ke genetické degeneraci. Pro zachování kruhatky z genetického hlediska byly v minulosti také odebrány a kultivovány vzorky mimo lokalitu ve vědeckých ústavech. Do budoucna se zvažuje další odběr přijatelného množství semen do banky semen ohrožených druhů či dalších ústavů.

To ovšem pouze bezpečným způsobem, aby nedošlo k poškození populace.

Pro badatelské aktivity a odběry vzorků v Macoše musí být oprávněné a velmi závažné důvody. Až pak je vystaveno povolení k výzkumu a vstupu do národní přírodní rezervace Vývěry Punkvy se stanovením přísných podmínek bezpečnosti osob a samozřejmě ochrany biotopu včetně neživé přírody i samotné populace kruhatky a dalších organismů. Biotop, ve kterém tu kruhatka roste, je také předmětem ochrany Evropsky významné lokality Moravský kras. Ochrana této kruhatky a jeho přirozeného prostředí je tak velmi významnou složkou v zachování biodiverzity.

Foto Ivan Balák

Karpatská úmluva

Karpaty jsou unikátním pohořím celoevropského významu a jednou z nejvýznamnějších oblastí v Evropě z pohledu zachovalosti biodiverzity.

Ekologicky citlivé Karpaty

Rozkládají se na území více než 200 000 km² a jsou mimo jiné útočištěm řady endemických a ohrožených druhů rostlin a živočichů, včetně velkých šelem, ale i územím, kde se uchovaly rozsáhlé přirozené lesy a nenarušená povodí a tradiční způsob hospodaření a života místních obyvatel. Potřeba chránit toto křehké soužití lidí a přírody a umožnit rozvoj oblasti při současném zachování přírodních hodnot se stává v posledních letech stále naléhavější. Na tuto skutečnost poprvé upozornil summit na nejvyšší úrovni, který se konal v Bukurešti 30. dubna 2001. Devět prezidentů dunajsko-karpatského regionu a vysocí představitelé dalších pěti zemí vyjádřili svoji podporu ochraně přírody v této oblasti a své odhodlání přispět k udržitelnému rozvoji regionu. Karpatský region je ekologicky velmi citlivá oblast, proto je na místě, aby se tomuto regionu věnoval dostatek pozornosti a přispívalo se k řešení jeho problémů adekvátním způsobem.

Rámcová úmluva

Rámcová úmluva o ochraně a udržitelném rozvoji Karpat byla připravena z iniciativy Ukrajiny a za technické pomoci Programu OSN pro životní prostředí

(UNEP). Ukrajina v roce 2001 zahájila jednání s Českou republikou, Federativní republikou Jugoslávie, Maďarskem, Polskem, Rumunskem a Slovenskem, jejichž cílem bylo přijetí Úmluvy na 5. ministerské konferenci EHK OSN Životní prostředí pro Evropu v Kyjevě v květnu 2003. Tuto iniciativu podpořily rovněž smluvní strany Alpské úmluvy, které přispěly k procesu sjednávání Úmluvy jak svými zkušenostmi, tak i finančně.

Úmluva byla podepsána a ratifikována všemi státy karpatského regionu (Česká republika, Maďarsko, Rumunsko, Slovensko, Srbsko, Ukrajina, Polsko). Ratifikační listina ČR byla u depozitáře uložena dne 28. července 2005. Úmluva vstoupila podle svého článku 21 pro ČR i obecně v platnost dne 4. ledna 2006 (č. 47/2006 Sb. m. s.).

Konkretizace pomocí protokolů

Úmluva o ochraně a udržitelném rozvoji Karpat je rámcovou úmluvou, která obsahuje obecně formulované závazky, přičemž předpokládá jejich konkretizaci prostřednictvím postupně sjednávaných protokolů. Úmluva je zaměřena na široký okruh témat, která souvisí s udržitelným

rozvojem regionu. Jednotlivé články se týkají ochrany biodiverzity, krajiny, územního plánování, integrovaného hospodaření v povodích, udržitelného zemědělství, lesního hospodářství, cestovního ruchu a dopravy, kulturního dědictví a tradičních znalostí. Úmluva umožňuje důslednější, produktivnější a koordinovanější postup při ochraně a udržitelném rozvoji Karpat a přispívá ke koordinaci probíhajících i budoucích aktivit.

Protokoly jsou důležitým krokem pro provádění Karpatské úmluvy. Pomocí nich bude možno prosazovat cíle Úmluvy a v rámci karpatského regionu rozvíjet spolupráci v klíčových oblastech. Utvoří rámec pro udržitelný rozvoj založený na zásadách subsidiarity, prevence a spolupráce.

Prvním sjednaným protokolem ke Karpatské úmluvě je Protokol o ochraně a udržitelném využívání biologické a krajinné rozmanitosti, který vstoupil v platnost dne 28. dubna 2010 pro ČR, Ukrajinu, Maďarsko a Polsko. Dalším připravovanými jsou Protokol o cestovním ruchu a Protokol o udržitelném hospodaření v lesích.

Úmluva napomáhá rozvoji spolupráce se sousedními zeměmi. Karpaty tvoří většinu hranic České republiky se Slovenskem a zčásti i hranici s Polskem. Úmluva

může pomoci řešit přeshraniční problémy ochrany přírody (např. monitoring pohybu velkých šelem) a napomoci některým přeshraničním turistickým a rekreačním aktivitám. Prohloubení mezinárodní spolupráce přispěje k dalšímu zkvalitnění ochrany karpatských oblastí v ČR (např. prostřednictvím výměny informací, společných odborných projektů, výměny odborníků apod.) a stimuluje udržitelný rozvoj Karpat v ČR.

Hory i sníženiny

Úmluva se vztahuje na karpatský region tak, jak jej vymezí konference smluvních stran (článek 1 Úmluvy), přičemž každá smluvní strana rozhodne, jaké území bude do Úmluvy zařazeno. Karpaty zasahují na území České republiky jak horská pásma, kam patří vnější Západní Karpaty, k nimž náleží Jihomoravské Karpaty, Středomoravské Karpaty, Západobeskydské podhůří, Západní Beskydy, Moravskoslovenské Beskydy, Slovenské Beskydy, tak také sníženiny.

Jedná se o velice pestré a přírodověd-

ně, kulturně a historicky cenné území, ve kterém byly vyhlášeny jak chráněné krajinné oblasti (Beskydy, Bílé Karpaty a Pálava), tak evropsky významné lokality (např. Čertoryje, Chříby, Niva Morávky) a ptačí oblasti (např. Hostýnské vrchy, Horní Vsacko). Chráněné krajinné oblasti Bílé Karpaty a Pálava mají rovněž statut biosférické rezervace UNESCO. Mezi velmi hodnotná území Karpat v ČR patří také Hostýnské vrchy, Vizovické vrchy, Chříby, Ždánický les a Litenčická vrchovina. Česká republika při vymezení svého karpatského území vycházela z platného geomorfologického členění ČR, zpracovaného Geografickým ústavem ČSAV (Czudek T. a kol., Geografický ústav ČSAV, Brno 1973).

MŽP gestorem úmluvy

Gestorem Karpatské úmluvy je Ministerstvo životního prostředí. Úkoly, jež plynou pro Českou republiku při provádění Úmluvy, zajišťují v rámci své působnosti příslušné odbory MŽP ve spolupráci s Ministerstvem zemědělství a Minister-

stvem pro místní rozvoj a jejich resortními organizacemi. MŽP plní roli koordinátora. Dosažení úspěchu při naplňování Úmluvy nebude myslitelné bez společného přístupu všech zainteresovaných stran, proto MŽP spolupracuje při aktivním naplňování závazků Úmluvy rovněž s partnery v karpatském regionu, jimiž se rozumí např. krajské úřady, správy CHKO, soukromý sektor i nestátní neziskové organizace.

Základní informace o Karpatské úmluvě v ČR je možné nalézt na webových stránkách informačního systému Úmluvy o biologické rozmanitosti v sekci ostatní úmluvy pod tímto odkazem <http://chm.nature.cz/information/indicator/fol782699>. Oficiální stránky Karpatské úmluvy jsou na www.carpathianconvention.org.

Helena Kostíková

Dohoda o ochraně populací evropských netopýrů

Netopýři jsou pozoruhodní živočichové, kteří nás udivují svým způsobem života i svými jedinečnými schopnostmi létání a echolokace. I oni však bohužel patří mezi živočišné druhy, jejichž existence je celosvětově ohrožena.

Na této skutečnosti se podílejí zejména nepříznivé změny ve struktuře ekosystémů, celková degradace a znečištění prostředí. Netopýři jsou ohroženi ničením jejich přirozeného prostředí, narušováním jejich letních i zimních úkrytů a také používáním některých pesticidů.

Tato skutečnost vedla evropské státy ke sjednání mezinárodní dohody, která tvoří rámec ochrany netopýrů na území Evropy. Dohoda, jejíž celý název je **Dohoda o ochraně populací evropských netopýrů** (EUROBATS), patří k významným mezinárodním dokumentům sjednaným na základě Úmluvy o ochraně stěhovavých druhů volně žijících živočichů (tzv. Bonnské úmluvy). Byla sjednána v Londýně dne 4. prosince 1991, v platnost vstoupila dne 16. ledna 1994. Vláda České republiky schválila přístup k Dohodě svým usnesením č. 583 ze dne 20. října 1993. Areál působnosti dohody zahrnuje území

48 států, v současné době má Dohoda 32 smluvních stran.

Jaké jsou povinnosti smluvních stran Dohody?

Základní povinností všech smluvních stran je samozřejmě ochrana netopýrů a jejich přírodních stanovišť (tj. shromaždišť, lovišť, zimovišť, míst rozmnožování a ostatních lokalit významných pro netopýry). Smluvní strany musí zakázat úmyslné chytání, držbu nebo zabíjení netopýrů, přijmout přísná opatření na ochranu netopýrů, podporovat vědecký výzkum netopýrů pro účely jejich ochrany a nahrazovat používání pesticidů toxických pro netopýry bezpečnějšími alternativami.

Jak plní své povinnosti Česká republika?

Česká republika je v netopýrářském světě velmi populární a naši chiropterologové patří k uznávaným světovým špičkám.

Ochrana a výzkum netopýrů má u nás takřka stoletou tradici.

Ze státních organizací se ochranou a sledováním stavu populací jednotlivých druhů netopýrů ČR zabývá Agentura ochrany přírody a krajiny ČR a její

jednotlivá střediska, včetně Správ CHKO. Výzkumu, monitoringu a ochraně netopýrů se v České republice věnuje na vysoce profesionální úrovni Česká společnost pro ochranu netopýrů, sdružující profesionální zoology i neprofesionální znalce netopýrů, velkou práci odvádí také Český svaz ochránců přírody a jeho základní organizace. Svou nezastupitelnou roli mají i záchranná centra pro handicapované živočichy. Netopýrům se ovšem věnují i Správy národních parků a nemůžeme samozřejmě zapomenout na katedry zoologie přírodovědeckých fakult pražské Karlovy a brněnské Masarykovy univerzity.

Plnění závazků plynoucích z našeho členství v Dohodě EUROBATS pak zajišťuje a koordinuje odbor mezinárodní ochrany biodiverzity MŽP, který je kontaktním místem pro tuto dohodu. Kontaktní osoba pro Dohodu (Mgr. Libuše Vlasáková) je v pravidelném kontaktu s ad hoc pracovní skupinou, která byla vytvořena pro účely zdárného naplňování dohody a která sdružuje zástupce výše uvedených organizací a institucí, včetně univerzit.

Česká republika má svoji zástupkyni v poradním výboru Dohody EUROBATS, kterou je Mgr. Helena Jahelková, PhD., zooložka PŘF UK, a je i členem Stálého výboru Dohody. Zde ČR zastupuje Mgr. Libuše Vlasáková z MŽP.

Plnění našich povinností výrazně napomáhá možnost čerpání finančních prostředků pro plnění závazků plynoucích z členství České republiky v mnohostranných environmentálních smlouvách. Takto jsme např. mohli plnit rezoluci o výzkumu lesních netopýrů.

Co je to Evropská noc pro netopýry?

Jedná se o vzdělávací akci, kterou smluvní strany Dohody EUROBATS pravidelně pořádají na konci srpna či počátkem září. Akce je určena široké veřejnosti, která má díky zajímavému programu připravenému odborníky možnost vidět zblízka netopýry a seznámit se s jejich výzkumem, ochranou a dosavadními poznatky o jejich pozoruhodném životě. Návštěvníci si kromě nových znalostí odnášejí i informační materiály a fotografie, případně si mohou nově nabyté znalosti ověřit v soutěžích. Evropská noc pro netopýry je organizována členy České společnosti pro ochranu netopýrů (ČESON) ve spolupráci s ČSOP, správami chráněných krajinných oblastí a národních parků a správami jeskyní. Akce probíhá na mnohých místech republiky a těší se stále větší oblibě.

Foto archiv L. Vlasákové

▲ **Evropská noc pro netopýry přitahuje každým rokem širokou veřejnost.**

Jaké projekty běží v současné době?

Připravujeme k vydání českou verzi metodické příručky EUROBATS o ochraně podzemních lokalit vhodných pro netopýry a v současné době je před dokončením návrh metodiky k hodnocení vlivu větrných elektráren na netopýry, která vychází z metodiky připravené EUROBATS, ale aplikované na podmínky České republiky.

Z aktivit, které provádí dlouhodobě ČESON, je třeba zmínit ochranu netopýrů v lidských stavbách. Přirozená stanoviště netopýrů mizí, a tak se netopýři adaptovali a začali osídlovat i lidské stavby a obydlí. Tato stanoviště jsou však často ohrožena zejména rozsáhlými rekonstrukcemi a zateplováním, při kterém dochází nejen k ničení samotných úkrytů, ale často také k přímé likvidaci netopýrů, kteří po uvěznění v těchto úkrytech masově hynou. Je třeba soužití člověka s netopýry urychleně a zdárně řešit, aby výsledek byl pozitivní pro člověka i netopýry. ČESON se v tomto velmi angažuje. Řešením je např. umísťování budek pro netopýry, vytváření nových potenciálních úkrytů pro netopýry, odklad stavebních prací mimo kritické období atd. Více se zájemci dozvědí na webových stránkách ČESON (www.ceson.org).

Jaké projekty probíhají u nás v souvislosti s netopýry v nejbližší době?

Česká republika hostí v roce 2010 hned dvě významné mezinárodní akce věnované netopýrům – Světovou vědeckou konferenci o výzkumu netopýrů (srpen

2010) a 6. zasedání smluvních stran Dohody EUROBATS (září 2010).

Z důvodu 6. zasedání jsme počátkem letošního roku vyhlásili i kreslířskou soutěž pro děti s názvem Podivuhodný svět netopýrů. Akce se setkala s obrovským úspěchem, do soutěže se zapojilo více než 1000 velmi šikovných dětí, takže vyhodnocení došlých obrázků bylo nesmírně obtížné. Na dětském webu MŽP je také připravena znalostní soutěž o netopýrech pro mladší i starší děti a mládež.

Byl natočen dokumentární film o výzkumu a ochraně netopýrů v ČR a vydána výpravná kniha o historii výzkumu netopýrů u nás.

V roce 2011 se bude slavit 20 let existence Dohody EUROBATS, takže tento rok je mj. vyhlášen i Rokem netopýra. Česká republika se do oslavy roku netopýra samozřejmě zapojí. Naší snahou zůstává i nadále pokračovat ve výzkumu a ochraně netopýrů a pomáhat rozvíjet tyto aktivity v méně zkušených zemích Evropy.

Mgr. Libuše Vlasáková, kontaktní osoba pro Dohodu EUROBATS, odbor mezinárodní ochrany biodiverzity MŽP

Foto A. Reiter

Ochrana ozonové vrstvy stále aktuální

16. září si připomínáme Mezinárodní den ochrany ozonové vrstvy. Tento rok s mottem: „Ochrana ozonové vrstvy: dobré vládnutí a dodržování závazků“.

Ochrana ozonové vrstvy se daří díky mezinárodní spolupráci, konkrétně plnění Vídeňské úmluvy na ochranu ozonové vrstvy a jejího Montrealského protokolu o látkách, které poškozují ozonovou vrstvu. Regulují látky populárně označované jako freony, halony a dále výrobu a použití methylbromidu. Jedná se o látky chemicky velmi stálé. Pronikají do vyšších vrstev atmosféry, kde způsobují zeslabování ozonové vrstvy, která život na Zemi chrání před vysoce škodlivým UV-zářením.

Mezník: rok 2010

Zatímco Vídeňská úmluva je úmluvou rámcovou, tvořící základ zejména pro rozvoj vědecké spolupráce, protokol stanovuje konkrétní termíny, do kdy musí státy zajistit ukončení výroby a spotřeby téměř 100 látek, které ozonovou vrstvu poškozují. Rok 2010 je pro plnění protokolu významným mezníkem. Od 1. ledna 2010 došlo k výraznému omezení použití měkkých freonů (hydrochlorofluoruhlodivky, HCFC) v rozvinutých státech světa, nové látky se již nesmí používat. V rozvojových zemích dochází k zákazu použití nových tvrdých freonů (chlorfluoruhlodivky, CFC), které jsou v rozvinutých zemích zakázané od roku 1996.

Závazek pro celý svět

Montrealský protokol dosáhl zatím jako jediná mnohostranná environmentální smlouva univerzální ratifikace, tzn. jsou jí vázány všechny státy světa. Díky jeho plnění se do konce roku 2009 podařilo vyloučit spotřebu téměř 98 % chemických látek regulovaných protokolem. Tím se předešlo desítkám miliónům případů rakoviny kůže a šedého zákalu. Přes úsilí všech států světa však bude cesta k obnově ozonové vrstvy ještě dlouhá. Očekává se, že k jejímu návratu na úroveň před rokem 1980 dojde až mezi lety 2050–2075, a to za podmínky, že závazky plynoucí z protokolu budou striktně dodržovány.

Přínos pro ochranu klimatu

Protokol také významně přispívá v boji

proti globálnímu oteplování. Pokles výroby a spotřeby látek regulovaných protokolem mezi lety 1990 a 2000 vedl k čistému snížení emisí v přepočtu na CO₂ ve výši 25 miliard tun. Smluvní strany Montrealského protokolu diskutují o možnosti jeho další změny tak, aby přínos protokolu pro ochranu klimatu byl ještě větší. Na 22. zasedání smluvních stran Montrealského protokolu ve dnech 8. – 12. 11. 2010 v Ugandě se bude diskutovat o návrhu, aby protokol reguloval také fluorované skleníkové plyny (HFC), které se hojně začaly používat jako náhrada za tzv. měkké freony (HCFC). Jedna molekula HFC látky má až několikatisícnásobně vyšší potenciál globálního oteplování než jedna molekula nejrozšířenějšího skleníkového plynu CO₂. Na látky HFC se vztahuje Rámcová úmluva OSN o změně klimatu (UNFCCC) a její Kjótský protokol. Vzhledem k jejich používání jako náhrad za HCFC je však potřeba úzké a koordinované spolupráce mezinárodních smluv tak, aby nedocházelo k nahrazování látek poškozujících ozonovou vrstvu látkami přispívajícími ke změně klimatu. Dalo by se tak předejít nákladům na dvojí nahrazování, kdy krátce po výměně látek HCFC bude potřeba nahrazovat HFC látky. Obě skupiny látek se využívají zejména v oblasti chlazení a klimatizace, v oblasti požární ochrany, chemickém průmyslu, aerosolech, tepelných čerpadlech, izolačních hmotách, laboratořích a přípravcích pro léčbu astmatických onemocnění.

ČR závazek plní a pomáhá dalším státům

Česká republika své závazky plynoucí z Montrealského protokolu plní. Jako

▲ Pracovníci Solární a ozonové observatoře ČHMÚ mají dlouhodobé zkušenosti s monitoringem stratosférického ozonu. V letošním roce zavedli dlouhodobé kvalitní měření v oblasti Antarktického poloostrova pomocí nejmodernějšího typu Brewerova spektrofotometru (na snímku) na argentinské stanici Marambio.

členský stát EU se řídí nařízením Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1005/2009 o látkách, které poškozují ozonovou vrstvu, jenž stanovuje ještě přísnější požadavky pro ochranu ozonové vrstvy než protokol.

Česká republika také pomáhá s plněním závazků dalším státům, zejména zemím východní Evropy, střední Asie a Afriky. Experti Solární a ozonové observatoře ČHMÚ pomáhali s instalací a kalibrací Dobsonových ozonových spektrofotometrů např. v Keni, Egyptě, Jihoafrické republice či Botswaně. O zkušenosti s provozem Halonové banky v Chebu jsme se dělili s experty z Chorvatska, Rumunska, Gruzie, Turkmenistánu, Kyrgyzstánu a Vietnamu. Ministerstvo životního prostředí podporuje Síť států východní Evropy a střední Asie, zejména aktivity zaměřené na prevenci nezákonných přeprav látek poškozujících ozonovou vrstvu.

Ing. Klára Quasnitová,
odbor mnohostranných vztahů MŽP
Mgr. Jana Borská,
odbor ochrany ovzduší MŽP

Solární a ozonová observatoř ČHMÚ

Čeští vědci se významně podílejí na monitoringu stavu stratosférického ozonu a UV záření.

Celosvětově významné měření

Na území České republiky se nachází jediné pracoviště s pravidelným monitoringem celkového množství ozonu a slunečního UV-záření. Tím je Solární a ozonová observatoř (SOO) Českého hydrometeorologického ústavu v Hradci Králové.

Pracovníci SOO se již řadu let podílejí na udržování globální pozemní sítě měření stratosférického ozonu v rámci programu GAW (Global Atmosphere Watch) Světové meteorologické organizace (WMO) a na budování evropské databáze spektrálních měření UV záření. Řada měření v Hradci Králové patří mezi tři nejdelší na světě. Výsledky SOO jsou často používány k analýze stavu ozonové vrstvy nejen v oblasti Evropy, ale také severní polokoule.

Monitoring „ozonové díry“

Monitoring stavu stratosférického ozonu a UV záření v oblasti „ozonové díry“ je předmětem širokého mezinárodního zapojení vědeckých institucí a agentur. Prostorová měření se provádějí především pomocí několika družicových systémů (NASA, ESA, EUMETSAT). Kvalita jejich monitoringu je ale závislá na korekci satelitů pomocí pozemních měření prováděných na omezeném počtu stanic měřících v různých oblastech kontinentu. Počítačovou korekcí a asimilací výstupů z obou měřících systémů jsou vytvá-

▲ Solární a ozonová observatoř ČHMÚ v Hradci Králové.

řeny prostorové a časové charakteristiky každoročního formování, vývoje a rozsahu ozonové díry, které jsou dále předmětem analýz a informačních výstupů pro relevantní odborné a politické rozhodovací procesy, především však pro hodnocení dopadů Montrealského protokolu o látkách, které poškozují ozonovou vrstvu, a jeho změn.

Špičková data z Antarktidy

Pracovníci SOO mají s monitoringem těchto prvků v různých zeměpisných šířkách dlouhodobé zkušenosti. V letošním roce zavedli dlouhodobé kvalitní měření v oblasti Antarktického poloostrova pomocí nejmodernějšího typu Brewerova spektrofotometru (Model MK-III, dosud v této oblasti nenasazený). Přístroj byl na argentinskou stanici Marambio dopraven letecky, pomocí letadla Herkules C-130, na jaře roku 2010. Přístroj byl úspěšně instalován

Foto Jiří Pokorný

a data, která naměří, jsou denně přenášena pomocí satelitního systému Inmarsat Bgan na SOO do Hradce Králové. Denní informace o monitorování stavu ozonové vrstvy Země a měření intenzity UV-záření v této oblasti je možné nalézt na internetové adrese: <http://www.antarktida-ozon.cz/>.

Datové a analytické výstupy projektu se řadí ke špičkovým podkladům pro okamžité vyhodnocování stavu ozonové díry (Ozonové bul-

letiny WMO) a k validaci satelitních systémů (SCIAMACHY, OMI, GOME-2). Výstupy projektu budou prezentovány nejen v odborných časopisech a na konferencích. Předpokládá se, že budou využity také pro přípravu zpráv vědeckých panelů WMO a Programu OSN pro životní prostředí (Scientific Ozone Assessment WMO, UNEP). Úspěšná realizace pravidelných a kvalitních měření ozonu a UV-záření na stanici rovněž umožní zvýšit vědecký potenciál výstupů pro těsnější spolupráci s dalšími stanicemi zaměřenými na monitoring ozonové vrstvy v daném regionu.

Další informace o ochraně ozonové vrstvy najdete na straně 19.

*RNDr. Michal Janouch, Ph.D.,
Solární a ozonová observatoř,
Český hydrometeorologický ústav*

▲ Brewerovy spektrofotometry na SOO ČHMÚ v Hradci Králové.

▲ Argentinská stanice Marambio v Antarktidě.

Foto Michal Janouch

Numerické modelování počasí

Numerické předpovědi počasí představují složitou matematicko-fyzikální vědní disciplínu, založenou na moderních pokrokových metodách počítačové simulace vývoje počasí.

Stoprocentní předpověď počasí je totéž jako perpetuum mobile

„Dnešní předpověď počasí se už nedá dělat bez numerických metod a výkonný počítač je už běžnou součástí každé moderní předpovědní služby,“ uvádí Radmila Brožková, vedoucí oddělení numerických předpovědí počasí Českého hydrometeorologického ústavu. V ČHMÚ je provozován numerický model Aladin, na kterém kromě meteorologů z Českého hydrometeorologického ústavu spolupracují ještě i vědci z 15 dalších zemí. V meteorologických modelech patří Aladin ke světové špičce.

„Záleží ale i na tom, jak postavíme konkrétní provozní aplikaci, aby pracovala po odborné stránce co možná nejlépe,“ popisuje R. Brožková a dodává, že řešení numerického modelu je tak složité, že vyžaduje nejvýkonnější počítače. Ani nejvýkonnější početní stroj však nedokáže předpovědět počasí bezchybně.

„Stoprocentní předpověď počasí je tentýž úkol, jako vyrobit perpetuum mobile. Stejně jako výrobci aut se snaží vyrobit auto s co nejnižší spotřebou a co nejlepší, tak i my se snažíme udělat model atmosféry tak, aby byl výpočet co nejpřesnější. A stejně jako se nikdy nepodaří vyrobit auto s nulovou spotřebou, tak ani my nebudeme moci udělat model takový, který by stoprocentně vycházel.“

Jak se modeluje počasí

Už při začátku výpočtu se v modelu uplatňuje určitá chyba ve vstupních datech; navíc ani veškerá dostupná měření nepopisují atmosféru dostatečně.

„Do modelu vstupují meteorologická data, zatížená určitou chybou měření a tato chyba se pak vnáší do předpovědi,“ vysvětluje R. Brožková. „A dále ani matematický a fyzikální popis atmosféry nemůže zahrnout každou molekulu vzduchu, musí se použít popis reprezentující nějaké konečné měřítko. Tyto dva faktory pak znamenají, že výsledek výpočtu bude mít určitou chybu, která se bude zvětšovat s rostoucí časovou vzdáleností výpočtu. Přitom čím menší jsou rozměry daného povětrnostního prvku, např. jednotlivé oblaky, výskyt bouřek a s nimi spojených přívalových srážek, apod., tím na kratší období se dají spolehlivě předpovídat.“

Chyby v modelování lze do určité míry snížit. V současnosti se zvyšuje kvantita i kvalita měření, čímž se potlačují vstupní chyby, vnášené do modelu ještě před začátkem výpočtu předpovědi. Dále je meteorologický model soustavně rozvíjen tak, aby lépe popsal fyzikální děje v atmosféře.

Klíčová je doba řešení předpovědi

„Pracujeme na lepším matematickém popisu konvekce v atmosféře, na lepším popisu turbulentního proudění a např.

▲ RNDr. Radmila Brožková, CSc., vedoucí oddělení numerického modelování počasí.

na přesném výpočtu radiačního přenosu v atmosféře. Snižuje se chyba ve výsledku řešení, ovšem v modelu přibývá výpočtů, a to klade značné nároky na výpočetní techniku. Ukazuje se, že čas řešení předpovědi je klíčový, někdy jde doslova o hodiny, jak se ukazuje například při kriticky vydatných srážkách a následných povodních.

Jednou ze základních činností vědecké práce s modelem je validace a verifikace vypočtených dat. Denně jsou dělány statistiky úspěšnosti, vypočtená data jsou porovnávána se skutečností.

„Než pustíme do ostrého provozu novou verzi modelu, musíme ji vyzkoušet na minulých situacích a musíme mít jistotu, že dává lepší výsledky než předchozí operativní verze modelu,“ říká R. Brožková.

▲ Centrální předpovědní pracoviště Českého hydrometeorologického ústavu v Praze-Komořanech.

Nová verze Aladina

„Právě teď máme v testovacím provozu novou verzi Aladina. Počítač nejprve spočítá starší model a hned po něm je vypočten model nový. Právě nyní jsme v období validace nového modelu. Vidíme, že tam vycházejí lepší výsledky, zejména v předpovědi srážek a dalších prvků, nicméně vidíme, že je potřeba na tom ještě trochu zapracovat, abychom dosáhli zlepšení ve všech základních předpovídaných parametrech v celé hloubce atmosféry. Nejvíce nás asi bude zajímat, s jakou přesností a s jakým předstihem bude možno na novém modelu simulovat například přívalové srážky.“

Lokální silné deště z bouřek bude skoro vždycky problematické předpovědět. V předpovědi na 24 hodin míváme prostorovou chybu až 100 km. Nová verze

dokáže posunout prediktabilitu přibližně o 2 hodiny, což znamená poměrně významný pokrok,” vysvětluje Radmila Brožková.

Úsilí o přesnější předpovědi srážek

V plánu výzkumu a vývoje má ČHMÚ dost přesnou představu o tom, jakým směrem se bude numerické modelování dále ubírat. Do modelu budou implementována zdokonalení schématu konvekce, která je aktuálně intenzivně vědecky zkoumána v rámci evropského projektu COST, hlavně po teoretické stránce. Skupina českých vědců, kteří se zabývají modelem Aladin, má za úkol co nejlépe tyto teoretické výsledky zahrnout do praktického modelování. Dokonce byli jedni z prvních na světě, kteří uved-

li do provozu nový koncept komplexní parametrizace prvků konvekce.

„Všechno naše úsilí směřuje především k přesnější předpovědi srážek,” doplňuje R. Brožková. Další směry vývoje budou záviset i na tom, kolik a jak kvalitních bude k dispozici vstupních dat s dostatečnou prostorovou a časovou hustotou. Přicházejí totiž další způsoby jejich získávání pomocí nových přístrojů, např. tzv. windprofilerů či nových družicových senzorů, které měří povětrnostní prvky distančními metodami.

Petr Dvořák, tiskový mluvčí ČHMÚ

Foto autor

Národní síť záchranných stanic

Prvopočátky snah o systematický přístup k záchrane zraněných či jinak handicapovaných volně žijících živočichů se datují od poloviny 70. let minulého století.

Z historie záchranných stanic

V té době se jednalo o více či méně amatérský přístup, který byl jednak dán značným nedostatkem zkušeností a chybějící praxí a jednak skutečností, že neexistovalo žádné odpovídající zařízení. První zařízení tohoto charakteru bylo uvedeno do provozu v říjnu 1983 v Bartošovicích na Moravě, a to díky neobvyklému pochopení tehdejších státních orgánů na okresní úrovni, ale také díky přízni tehdejšího vedení této obce. Stanice byla vystavěna v tzv. Akci Z. Největší zásluhu na tom však má bezesporu tehdejší provozovatel, tj. Okresní vlastivědné muzeum v Novém Jičíně, oddělení státní ochrany přírody a památkové péče. Již u budování této první záchranné stanice hrály významnou roli nevládní organizace, především pak Český svaz ochránců přírody.

Vznik tohoto zařízení, následná osvěta mezi ochranářskou, ale i sokolnickou veřejností byla impulzem ke vzniku dalších zařízení. Ne všechna měla dlouhé trvání, byla to, resp. jsou např. zařízení při Zoo v Praze-Tróji, Lesoparku v Chomutově, při Stanici mladých přírodovědců v Horažďovicích, specializovaná stanice pro ježky při ZO ČSOP v Praze vedená paní Zde-

nou Dvorskou, stanice ČSOP v Dolních Břežanech či stanice v Novém Boru na Českolipsku.

Program stanice, tj. záchrana, léčení a rehabilitace poškozených živočichů, byl pojat v 80. letech minulého století jako dílčí úkol rezortního a následně státního výzkumného úkolu **Teoretické a praktické principy druhové ochrany** tehdejší ČSSR. Tato teoretická práce však byla, jak již mnohokrát praxe prokázala, pouze záležitostí na papíře a nenašla větší podporu u příslušných státních orgánů. Tak jako v mnoha jiných oblastech lidské činnosti a v praktické ochraně přírody to platí zvláště, vše především leží na zapálení a entuziasmu jednotlivců a menších kolektivů. Díky těmto lidem vznikla již dříve jmenovaná zařízení.

Co vedlo k zahájení těchto ochranářských aktivit? Byla to skutečnost, že se každoročně do rukou lidí dostává velké množství poško-

zených, tj. zraněných, nemocných, vyčerpaných, nevypělých nebo jinak handicapovaných volně žijících živočichů. Počet těchto případů progresivně narůstá, což dnes souvisí především s překotnou urbanizací a exploatací krajiny, s obrovským rozvojem dopravy, stavebnictví a také energetiky a jejich průvodními negativními dopady na přírodu. S výjimkou nevypělých ptáků a savců, je drtivá většina handicapů způsobená člověkem. Jde tedy o to alespoň částečně odčinit negativní dopady antropogenního působení.

▲ Bukáček malý sražený autem.

Vznik a poslání sítě

Snah o vytvoření smysluplné sítě obdobných zařízení v ČR bylo v minulosti několik, za úspěšnou lze považovat až iniciativu ÚVR ČSOP, která na podzim roku 1997 oslovila všechny známé subjekty provozující záchrané stanice či obdobná zařízení. Bylo jich několik desítek, které v té době měly výjimku vydanou MŽP. Z několika desítek na tuto iniciativu zareagovalo devět subjektů, shodou okolností všechny tyto záchrané stanice byly v té době provozované základními organizacemi ČSOP. Tak byl vytvořen počátek Národní sítě záchraných stanic. Dnes je tento program bezesporu jedním z nosných programů ČSOP a za více jak 13 let působení bylo dosaženo řady úspěchů, a to nejen v odborné práci, tj. při vlastní záchranné živočichů, ale také v organizační a metodické činnosti, na poli výstavby a dobudování těchto zařízení i v oblasti ekologické výchovy a osvěty, kde záchrané stanice hrají dnes poměrně důležitou roli.

Prvním základním dokumentem, který rámcově upravoval fungování stanic, na kterém se zakládající subjekty shodly, byla tzv. Strategie NSZS. Tento dokument byl přijat na jednání Valné hromady na sklonku roku 2001. Strategie popsala základní cíle, povinnosti, vymezila problémy apod., hlavně však jasně vymezila prioritní poslání a smysl záchraných stanic. Tím je: „**Zajišťovat pomoc dočasně handicapovaným**

ZÁCHRANNÉ STANICE A POVODNĚ

Pracovníci Bartošovické záchrané stanice mají poměrně bohaté zkušenosti s velkou vodou. Poslední v regionu byla na jaře letošního roku – obrovská, ničující blesková povodeň, předtím v červnu loňského roku atd. Údolnice řeky Odry je zaplavovaná i vícekrát do roka. Většina zdravých a vyspělých volně žijících zvířat na povodně dokáže včas zareagovat a přesunout se na bezpečné místo. Přesto se však v těchto situacích často setkáváme s vysílenými a vystresovanými zvířaty. Při letošních jarních povodních to byla především vysokobřezí srnčí zvěř, mláďata všech ptáků, a to nejen již vyvedená, ale také ta v hnízdech, kde je promočené a zkrhlé samice nedokázaly před nepřízní počasí uchránit. Letošní dlouhodobé a trvalé deště v květnu, resp. trvající až do poloviny června, nepřežila také řada dospělých ptáků i savců. Zřejmě největší ztráty jsme pak zaznamenali u čápů bílých, úspěšně vyhnízдила jenom třetina zdejší populace.

P.O.

volně žijícím živočichům a umožnit jejich plnohodnotný návrat do volné přírody,“ tedy nikoliv fungování záchraných stanic jako útulků.

V současné době je Národní síť záchraných stanic (NSZS) tvořena 26 subjekty z voleným orgánem NSZS je Rada NSZS. Tato je částečně volená Valnou hromadou NSZS, jedno místo v Radě je určeno pro zástupce Ústřední výkonné rady ČSOP a na další místa delegují své zástupce oslovené instituce. Své zastoupení v Radě NSZS má v současné době Státní veterinární správa ČR a Agentura ochrany přírody a krajiny ČR. Na jednání Rady je přizývána Česká inspekce životního prostředí. Jednání Rady NSZS organizačně a administrativně zajišťuje koordinátorka NSZS – pracovnice Kanceláře ÚVR ČSOP.

Jak fungují záchrané stanice

Jako dobrovolná ochrana přírody obecně, také NSZS se neustále potýká s řadou problémů, především pak se zajištěním finančních prostředků na činnost. Problémy záchraných stanic pramení z poměrně velké složitosti provozování těchto zařízení, vlastní provoz a logistické zabezpečení lze srovnávat s malými zoologickými zahradami s velkou časovou a každodenní náročností práce.

Základním příjmem pro provoz stanic byla do roku 2009 tzv. velká dotace z MŽP v rozsahu 2,5–3 mil. Kč. Ta byla přerozdělována pro členské subjekty dle stanoveného klíče (rozloha – územní působnost, počet obyvatel na této ploše a počet přijatých zvířat za uplynulý rok). Bohužel pro rok 2010 již byl tento finanční zdroj zrušen.

▲ Ekoprogram v areálu CEV Bartošovice.

▲ Labuť velká přimrzlá k ledu.

▲ Osiřelá selata prasete divokého.

▲ Praktické maturity Střední přírodovědné a zemědělské školy v Novém Jičíně.

Dalším dlouhodobým příjmem pro NSZS, resp. pro záchranné stanice provozované subjekty ČSOP, je podpora ze strany Lesů ČR, a. s. Finanční prostředky z tohoto zdroje byly a jsou určeny na investiční akce, dostavbu a opravy záchranných stanic. Vždy se dbalo, aby na tuto finanční podporu postupně dosáhly všechny záchranné stanice, které předložily projekt či projektový záměr.

Od roku 2005 pak provozuje ČSOP sbírku **Zvíře v nouzi**. Ta se stala významným faktorem ve financování stanic a je nesmírně důležité ji udržet i do budoucna a práci s dárči dále rozvíjet. Ve sbírce bylo doposud rozděleno přes 2 miliony Kč.

Od loňského roku přibyl další výrazný zdroj, finanční prostředky z Programu péče o krajinu ve výši 5,1 mil. Kč. Prostředky z něho jsou rozdělovány stanicím podle stejného klíče, jako tomu bylo v případě velkého grantu z MŽP.

Jednotlivé záchranné stanice mají samozřejmě další zdroje finančních prostředků, o které však musí každoročně složitě usilovat, dnes jsou to především krajské samosprávy a samosprávy obcí a měst. Přístup těchto samosprávných orgánů je velmi rozdílný. Samozřejmě záchranné stanice pracují s firemními sponzory, nadacemi, ale i individuálními dárči. Je to však administrativně a časově náročná práce a ne všechny stanice mají personální obsazení takové, aby tuto důležitou práci realizovaly na dobré úrovni.

Nutnost profesionální práce

Finanční zajištění provozu je obecným problémem všech záchranných stanic,

nejobtížnější je zajištění finančních prostředků na mzdy. Většina organizací provozujících stanice nedisponuje potřebným personálním obsazením, které by zvládlo všechny administrativní kroky. Nmalým problémem v této souvislosti je i zajištění a doložení, že organizace disponuje potřebnými 10 % na kofinancování. Personální obsazení není u většiny záchranných stanic dostatečné, je hluboce pod skutečnými potřebami, pramení to samozřejmě především ze zmíněného nedostatku finančních prostředků.

Tato práce se musí dělat profesionálně, amatérsky lze do provozu stanic vstupovat pouze okrajově. Samozřejmě nejde jenom o ošetrovatelskou práci okolo zvířat, odchytů zvířat v terénu apod., ale také o oblast administrativní, účetní či problematiku ekologické výchovy a osvěty, která dnes představuje jednu ze stěžejních aktivit těchto ochrannářských zařízení.

V posledních letech nastal boom v legislativě dotýkající se činnosti a provozování záchranných stanic. Všechny předpisy do značné míry komplikují běžný život záchranných stanic, nepřinášejí žádné finanční zajištění a nepodařil se nám ani náš dlouhodobý záměr, aby tato nová legislativa vyřadila z činnosti stanice, které soustředí svou činnost na několik zájmových, atraktivních druhů, např. na dravce a sovy. V dané legislativě je poměrně velký problém se vůbec vyznat a plnit průběžně všechny povinnosti z ní vyplývající. Jde o velké administrativní zatížení, které ne všechny organizace plně zvládají. V tomto ohledu je poskytována Českým svazem ochránců přírody průběžně metodická

pomoc. Velmi dobrá je v této souvislosti také spolupráce s Agenturou ochrany přírody a krajiny ČR.

Na úrovni nejvyspělejších států

Přes zmíněné problémy je možné konstatovat, že stanice fungující v rámci Národní sítě záchranných stanic mají za sebou obrovský kus práce, tisíce zvířat navrácených do volné přírody, tisíce hodin ekovýchovné práce směřované především k dětem a mládeži.

Celkem bylo v období 2006–2009 přijato 33 114 volně žijících živočichů. Z toho bylo 14 589 mláďat, 10 877 zraněných a 7 787 ostatních zvířat, přijatých z jiných důvodů.

Ve statistice nejsou zahrnuta exotická ani domácí zvířata, vč. holubů věžáků.

Nejčastěji přijímaným živočichem ve výše uvedeném období byla poštolka obecná (4 152 exemplářů) a na druhém místě ježek západní (3 789 jedinců).

V roce 2009 prošlo stanicemi více než 160 000 návštěvníků.

Funkce a význam záchranných stanic je nezpochybnitelný. Tato ochrannářská aktivita určitě není spásou pro zachování biodiverzity, ale stala se nedílnou součástí aktivit spojených se zachováním druhové rozmanitosti v ČR a je bezesporu pozitivním příkladem etického a humánního přístupu člověka k živé přírodě. Jde o jednu z aktivit v oblasti ochrany přírody, kdy můžeme konstatovat, že jsme na úrovni těch nejvyspělejších států Evropy.

Petr Orel, předseda Rady NSZS
Foto archiv ZO ČSOP Nový Jičín

▲ Volavky popelavé v olejové laguně.

PŘEHLED ČLENSKÝCH STANIC A JEJICH ÚZEMNÍ PŮSOBNOST K 1. 7. 2010

ZÁPADNÍ ČECHY

Soos

Stanice pro záchranu živočichů Soos, Kateřina 39, 351 34 Skalná; tel. 354 542 033, 737 769 354; muzeum_fl@iol.cz; http://web.telecom.cz/muzeum_fl

Bublava

Záchranná stanice Bublava, Bublava 686, 358 01 Kraslice; tel. 606 840 500, 773 609 610; droserabublava@centrum.cz; <http://www.droserabublava.cz>

Tachov

TOS – záchranná stanice Tachov, Na Vinici 628, 347 01 Tachov; tel. 608 154 180; orjana@seznam.cz; <http://www.tos.tachov-mesto.cz/>

Rokycany

Švermova 748/II, 337 01 Rokycany; tel. 371 722 686, 603 239 922; pavel.moulis@tiscali.cz; <http://www.csop.erc.cz/>

Plzeň

DES OP Záchranná stanice živočichů Plzeň, Zábělská 75, 312 19 Plzeň; tel. 377 460 088, 777 145 960; ptactvo@desop.cz; <http://www.desop.cz/>

Spálené Poříčí

Ekocentrum ČSOP, Plzeňská 55, 335 61 Spálené Poříčí; tel. 371 594 842, 728 117 903; porici@ekocentrum.cz; <http://www.ekocentrum.cz>

SEVEROZÁPADNÍ ČECHY

Chomutov

Podkrušnohorský zoopark, Přemyslova 259, 430 01 Chomutov; tel. 474 629 917, 602 459 526; zoopark@zoopark.cz; <http://www.zoopark.cz>

Litoměřice

Záchranná stanice Falco, Dolní Týnec 39, 412 01 Litoměřice; tel. 606 280 121; ZS-Falco@seznam.cz

Liberec

Centrum pro zvířata v nouzi při ZOO Liberec, Ostašovská 570, 460 11 Liberec 11; tel. 728 040 610, 485 106 412; utulek@zooliberec.cz; <http://www.zooliberec.cz/centrum-pro-zvirata-v-nouzi>

STŘEDNÍ ČECHY

Praha

ZS Jinonice, Mezi Rolemi, Praha 5; tel. 774 155 155, 602 205 070; zachranazvirat@csop.cz, zs.praha@volny.cz; <http://www.praha.zachranazvirat.cz>

Kladno

Záchranná stanice AVES, Brandýsek

u Kladna, čp. 60; tel. 602 336 014, 723 468 462; zachr.stanice@seznam.cz; www.volny.cz/zachr.stanice

Votice

Ochrana fauny ČR Votice, Komenského nám. 142, 259 01 Votice; tel. 317 813 178, 603 259 902; info@ochranafauny.cz; <http://www.ochranafauny.cz/>

Pátek u Poděbrad

Stanice pro handicapované živočichy, Pátek 56, 290 01 Poděbrady; tel. 603 864 822; Vanek.L@seznam.cz; <http://www.zachranazivocichu.cz/>

Vlašim

Podblanické ekocentrum ČSOP, Pláteníkova 264, 258 01 Vlašim; tel./fax 317 845 169, 777 800 460; vlasim@csop.cz; <http://www.csopvlasim.cz/stanice/>

JIŽNÍ ČECHY

Makov

Hájenska Makov, Nová Ves 10, 397 01 Čížová; tel. 724 090 220, 382 279 159; csop.makov@volny.cz; <http://www.makov.cz>

Ohrada (Zoologická zahrada)

Zoo Ohrada, 373 41 Hluboká nad Vltavou; tel. 387 002 211, 723 361 181; info@zoo-ohrada.cz; <http://www.zoo-ohrada.cz>

SEVEROVÝCHODNÍ ČECHY

Libštát

Stanice pro handicapované živočichy, Libštát 95, 512 03; tel. 732 228 801; Vcelak.F@seznam.cz; <http://libstat.zachranna.stanice.sweb.cz/>

Jaroměř

Záchranná stanice ČSOP, 5. května (Jakubské předměstí), 551 01 Jaroměř; tel. 603 847 189, 605 251 434; coracias@seznam.cz; <http://www.jarojaromer.cz/>

ČESKOMORAVSKÉ POMEZÍ

Pasíčka

SOP Pasíčka, Bor u Skutče 47, 539 44 Proseč; tel. 777 678 777, 774 739 595; stanice@pasicka.cz; <http://www.pasicka.cz/>

Vendolí

Záchranná stanice volně žijících živočichů Zelené Vendolí, 569 14 Vendolí 42; tel. 604 830 851; groszmanova@wo.cz; <http://www.sweb.cz/zelene.vendoli/>

Pavlov

Stanice Pavlov, o. p. s., Pavlov 22, Ledeč nad Sázavou 584 01; tel. 569 721 293, 734 309 798; stanicepavlov@seznam.cz; <http://www.stanicepavlov.eu>

SEVEROZÁPADNÍ MORAVA

Stránské

Záchranná stanice Stránské, Stránské 55, 793 51 Břidličná; tel. 777 256 577, 554 291 000; p.schafer@seznam.cz; <http://www.stanicestranske.mistecko.cz/>

JIŽNÍ A STŘEDNÍ MORAVA

Brno

Zoologická zahrada města Brna, U Zoologické zahrady 46, 635 00 Brno-Bystrc; tel. 721 235 232, 546 432 311; zoo@zoobrna.cz; <http://www.zoobrna.cz>

Buchlovice

Kostelní 403, 687 08 Buchlovice; tel. 732 250 240; stanice.buchlovice@seznam.cz; <http://www.stanicebuchlovice.ic.cz>

Němčice

Komenského náměstí 38, 798 27 Němčice nad Hanou; tel. 602 587 638; d.knourek@seznam.cz

STŘEDNÍ A VÝCHODNÍ MORAVA

Bartošovice

Záchranná stanice, 742 54 Bartošovice na Moravě 146; tel. 556 758 675, 723 648 759; zachr.stanice.bartosovice@csopnj.cz; <http://www.csopnj.cz>

Evropský týden mobility 2010

Ve čtvrtek 16. září začne v českých a moravských městech již podeváté Evropský týden mobility (16.–22. září).

Vjeho průběhu se v celé Evropě lidé účastní akcí, které organizuje jejich město, obec či oni sami. Součástí Týdne mobility je Evropský den bez aut (22. září) – zábava, soutěže, pohoda na ulici bez aut. Pod heslem „Prodluž si život – buď aktivní!“ chce kampaň propagovat

aktivní způsob života. Chce také upozornit na problémy se stále narůstající automobilovou dopravou ve městech a propagovat možnosti a výhody používání udržitelných forem dopravy (pěší chůze, kolo, tramvaj, autobus, vlak).

V České republice se do kampaně zapojí přes 70 měst.

Více informací najdou zájemci na: www.mzp.cz/etm.

*Eva Veverková,
národní koordinátorka ETM a EDBA*

Mezinárodní rok biodiverzity se promítne do EKO FILMU 2010

Začátkem října, ve dnech 4. až 10., se bude konat na jihu Čech již 36. ročník Mezinárodního filmového festivalu o životním prostředí, přírodním a kulturním dědictví – Ekofilm 2010.

Zahájení proběhne 4. října v Třeboni za účasti vzácných hostů. Kromě promítání zahajovacího filmu v kině Světozor se budou festivaloví návštěvníci moci přidat k cyklojízdě kolem rybníka Svět nebo přijít na vystoupení v současnosti žádané a populární kapely The Tap Tap, složené ze studentů Jedličkova ústavu. Celým festivalem bude provázet, stejně jako v minulých dvou letech, dobrá duše(k) festivalu, herec, improvizátor a moderátor Jaroslav Dušek. Kromě moderování vystoupí v rámci festivalu také ve dvou představeních.

Ekofilm se v Třeboni zdrží do 6. října. Současně bude festivalové dění probíhat od 4. do 7. října na tradičních místech v Českých Budějovicích: v kině Kotva a na Jihočeské univerzitě. Tam mu letos poskytne zázemí nová, krásná Akademická knihovna, dobře dostupná široké veřejnosti. Některé akce jsou naplánovány i v kavárně Domu knihy Kanzelsberger. Na víkend, od 8. do 10. října, se festival přesune do Českého Krumlova, do Městského divadla a dalších prostor ve městě. Během celého týdne bude navíc jezdit za školáky kinobus Ekofilmu po vybra-

ných jihočeských městech a městečkách.

Hlavním mottem letošního ročníku je Mezinárodní rok biodiverzity. Do soutěže se přihlásilo přes dvě stovky filmů, z nichž mnohé se věnují právě tomuto tématu. Zaměření celého festivalu je však daleko širší, a tak i snímky nebudou „jednobarevné“. Zhlédnout vybraný film z katalogu bude možné buď v rámci festivalového programu, nebo individuálně v sekci „promítání na přání“.

Ekofilm je také místem pro diskuse, workshopy, besedy, kterých se účastní zajímavé osobnosti z uměleckého či odborného světa. Protiváhou vážných témat bude koncertní, divadelní a jiná programová nabídka zahrnující výstavy či ochutnávku biovin. Už teď vás můžeme například pozvat na procházku do lesa Ekofilmu. Uvidíte, jak se za čtyři roky od založení rozrostl. A kdo není na

chození, může zasednout do publika skupiny Yo Yo Band či Okamžitého filmového orchestru.

Programová nabídka celého festivalového týdne bude jako vždy doslova nabitá. Podrobnější informace o programu, akreditaci a další najdete na www.ekofilm.cz.

Na festivalu jsou vítáni všichni, kterým není jedno, kde a jak žijí. Vstup je zdarma!

*Veronika Dušková,
tisková mluvčí Ekofilmu
Foto Libor Sváček*

▲ Městské divadlo v Českém Krumlově bude i letos připraveno pro návštěvníky Ekofilmu

▲ Součástí Ekofilmu je tradičně řada doprovodných akcí – cyklojízda Ekofilmu 2009.

▲ Moderátorem Ekofilmu, stejně jako loni, bude herec Jaroslav Dušek – na snímku z Ekofilmu 2009 s ředitelem Ekofilmu Pavlem Kovářem.

Veřejné zakázky a koncese ve světle evropských dotací

Cílem konference *Veřejné zakázky a koncese ve světle evropských dotací*, která se uskuteční 23. září 2010, je prezentace aktuální situace ohledně aplikace práva veřejných zakázek, koncesí a veřejné podpory v souvislosti s čerpáním podpory z evropských fondů.

Vrámci konference bude kladen důraz především na aktuální interpretační praxi a na praktické dopady pro příjemce dotací.

Téma konference je v současné době – tj. v polovině programového období pro čerpání finančních prostředků ze strukturálních fondů – velice aktuální. Zvládnutí veřejných zakázek v rámci přípravy projektů je jedním ze základních předpokladů pro úspěšné čerpání podpory a případné pochybení může mít pro zadavatele fatální důsledky vedoucí až k nutnosti vrácení celé poskytnuté dotace či její části.

Spektrum přednášejících je připraveno tak, aby pokrylo celou tematiku konferen-

ce – své příspěvky přednesou zástupci většiny klíčových resortů poskytujících podporu z evropských fondů, ÚOHS, advokacie, poradenských společností i akademické sféry.

Konference navazuje na loňskou úspěšnou odbornou konferenci *Veřejné zakázky, veřejná podpora a koncese ve světle poskytování podpory z evropských fondů*. Stejně jako loni úvodní slovo na konferenci i letos přednese náměstkyně ministra životního prostředí Rut Bízková. Konferenci pořádá advokátní kancelář Pelikán – Krofta – Kohoutek, s. r. o. a ISES, s. r. o. Záštitu nad konáním konference převzalo Ministerstvo životního prostředí, Státní fond životního prostředí ČR, Svaz měst a obcí ČR a SOVAK ČR.

Účast na konferenci je vhodná pro zástupce řídicích orgánů a zprostředkujících subjektů, příjemce dotací (zejména města a obce) i subjekty zabývající odborným poradenstvím. Konference je akreditována Ministerstvem vnitra jako vzdělávací program pro úředníky a vedoucí úředníky. Účastníci konference obdrží certifikát.

Konference se uskuteční dne 23. 9. 2010 v prostorách Autoklubu ČR (Opletalova ulice, Praha 1). Podrobnější program a další informace najdete na internetových stránkách konference: <http://konference.ises.cz/>.

Lenka Vrtíšková, upraveno (red)

Strom roku 2010: příběhy stromů a lidí

Do finále celostátní ankety *Strom roku 2010*, kterou každoročně vyhlašuje Nadace Partnerství, postoupilo dvanáct stromů. Porota vybrala z došlých návrhů finalisty, kteří zaujali neotřelou přihláškou i zajímavým příběhem.

Ovítězi bude od srpna do října rozhodovat veřejnost. Překvapením letošního ročníku bylo přihlášení keříku růže, který vysadili žáci chomutovské školy pro svou zemřelou paní učitelku. Přestože růže kvůli pravidlům ankety do finále nepostoupila, získala pro svůj dojemný příběh zvláštní ocenění poroty.

Anketa *Strom roku* je v České republice největším a nepopulárnějším ekologickým projektem svého druhu. V loňském roce se do ní zapojilo téměř 50 tisíc lidí. Díky jejich hlasům se podařilo vybrat přes 170 tisíc korun, které putovaly na jarní výsadby stromů. „Letos jsme obdrželi celkem 53 návrhů z jedenácti krajů. Výběr finalistů byl velmi obtížný, protože za každým návrhem stálo úsilí lidí, kteří mají ke stromům blízký vztah. Jen stěží jsme se rozhodovali mezi pečlivě zpracovanými přihláškami obcí, sdružení a škol, které obsahovaly historické fotografie, kresby a básničky od dětí,“ uvádí Hana Rambousková z Nadace Partner-

ství a doplňuje, že právě příběh stromu a jeho pouto s lidmi je při volbě rozhodující.

Finálový výběr představuje pestroutu paletu stromů. Postoupil 650 let starý javor, školní platan, jablono, jeden z pěti nejmohutnějších jasanů v republice či Zlatá lípa, za kterou se v přihlášce postavilo téměř 120 lidí. „Zatímco v minulých ročnících ankety dominovaly lípy, letos je na plné čáře převládaly duby. Různorodé složení stromů pak symbolicky odráží Mezinárodní rok biodiverzity a stávající snahy o zachování rozmanitosti přírody,“ dodává Rambousková. Kromě finalistů ankety vybrala porota také osm stromů, které získaly titul *Strom hrdina*. Jedná se o stromy, které v současné době poškozuje či v minulosti poškozovala lidská činnost. Podrobnější informace o jednotlivých finalistech budou v nejbližší době k dispozici na stránkách www.stromzivota.cz/anketa.

O vítězi celorepublikové ankety *Strom roku 2010* bude rozhodovat veřejnost.

Podpořit jednotlivé stromy je možné od 1. srpna do 10. října prostřednictvím dárcovských SMS zpráv ve tvaru DMS STROM1-12 odeslaných na číslo 87 777 nebo prostřednictvím zpoplatněných hlasovacích archů. Vybrané peníze poputují do veřejné sbírky a budou přerozděleny na výsadby stromů. Vítězný strom Nadace Partnerství slavnostně vyhlásí 21. října u příležitosti oslav Dne stromů v ČR.

Tisková zpráva Nadace Partnerství, upraveno (red)

Foto archiv Nadace Partnerství

36. EKO FILM

4.-10. 10. 2010

Mezinárodní filmový festival o životním prostředí, přírodním a kulturním dědictví
International Film Festival on the Environment and Natural and Cultural Heritage

České Budějovice | Český Krumlov | Třeboň

www.ekofilm.cz

EKO FILM

36. ročník festivalu EKO FILM je věnován Mezinárodnímu roku biodiverzity | 36th EKO FILM Festival is devoted to the International Year of Biodiversity

Tento projekt se koná za finanční podpory Ministerstva životního prostředí, Státního fondu životního prostředí České republiky, statutárního města České Budějovice, města Český Krumlov a Jihočeského kraje.

Ministerstvo životního prostředí
České republiky

MĚSTO
ČESKÝ KRUMLOV

STÁTNÍ FOND
ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ
ČESKÉ REPUBLIKY

OPERACNÍ PROGRAM
ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ

EVROPSKÁ UNIE
Fond soudržnosti
Evropský fond pro regionální rozvoj

Pro vodu,
vzduch a přírodu

Zpravodaj Ministerstva životního prostředí ■ Ročník XX, číslo 9/2010 ■ Vychází 11 čísel ročně ■ Vydává Ministerstvo životního prostředí, Vršovická 65, 100 10 Praha 10, tel. 267 122 040, www.mzp.cz ■ Odpovědná redaktorka Mgr. Hana Kolářová, tel. 261 910 608, e-mail: hana.kolarova@tiscali.cz ■ Grafická úprava, tisk a distribuce Impax, spol. s r. o.; fotografie bez uvedení zdroje jsou z archivu Impax, spol. s r. o. ■ Prosíme zájemce o odběr Zpravodaje MŽP, Věstníku MŽP, aby svou žádost a adresu k zasílání oznámili na e-mail: zpravodaj@mzp.cz – budou tato periodika dostávat zdarma. Na stejný e-mail můžete psát i své dotazy a náměty. ■ MK ČR E 6189 ■ ISSN – tištěná verze 0862-9005

